

Možnosti využívání volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku

Nikola Štefánková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Nikola ŠTEFÁNKOVÁ**
Osobní číslo: **H10230**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Možnosti využívání volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti volného času dětí, pohybových aktivit dětí předškolního věku a zmapování nabídky volnočasových aktivit pro děti předškolního věku.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu pomocí dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HÁJEK, B., B. HOFBAUER a J. PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.

LAUPER, Renate. Dítě od hlavy až k patě v pohybu: pohybové hry a práce s tělem pro předškoláky a školáky. Olomouc: Poznání, 2007. ISBN 978-80-86606-67-5.

PÁVKOVÁ, Jiřina. a kol. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-569-5.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. Dítě v předškolním období. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 80-204-1187-9.

ZELINOVÁ, Milota. Volný čas efektivně a tvorivo: teória a prax výchovy mimo vyučovania. Bratislava: Iura edition, 2012. ISBN 978-80-8078-479-9.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Monika Szimethová, PhD.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 6. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 2. 5. 2013

Nikola Hájíková

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Hlavním účelem této bakalářské práce je zjistit na základě dotazníkového výzkumu frekvenci a pestrost nabídky volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku.

Práce se skládá ze dvou částí, části teoretické a praktické. V první z nich jsou obsaženy teoretické poznatky a definice vtahující se k problematice volnočasových pohybových aktivit předškoláků na Valašskoklobucku. Tyto poznatky jsou pak dále aplikovány v části praktické. Praktická část se zabývá kvantitativním výzkumem, který byl v oblasti Valašskoklobucka uskutečněn. Pro tento výzkum byla využita dotazníková metoda, přičemž se praktická část práce zabývá především jejím vyhodnocováním.

Klíčová slova: pohyb, aktivita, volný čas, předškolní věk, Valašskoklobucko

ABSTRACT

The main purpose of this Bachelor's thesis is to recognise variability and frequency of freetime activities for preschool children. This thesis is based on questionnaire and made for Valašské Klobouky and its surroundings.

Thesis consists of two parts; theoretical and practical. In the first part, there are theoretical knowledge and definition, related to this topic, which are used in the second practical part. Practical part deals with quantitative research, which was made in the Region of Valašské Klobouky. For this research was used questionnaire method and there is evaluation in the practical part.

Keywords: movement, activity, freetime, preschool age, Valašskoklobucko

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Monice Szimethové, PhD., za odborné vedení a podnětné rady při zpracování mé bakalářské práce.

Velké poděkování patří také mé rodině za podporu při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

„S malými dětmi je to jako s intelektuály: když dělají rámus, je to špatně, když jsou zticha, je to podezřelé.“

(Gabriel Laub)

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS	12
2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	13
2.1 DETERMINANTY OVLIVŇUJÍCÍ VOLNÝ ČAS.....	14
2.2 FUNKCE VOLNÉHO ČASU	16
2.3 ZAŘÍZENÍ PRO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	18
2.3.1 Dům dětí a mládeže, stanice zájmových činností	21
2.3.2 Nestátní neziskové organizace	23
2.3.3 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež.....	23
2.3.4 Živnostenské podnikání ve vztahu k dětem a mládeži.....	24
3 DÍTĚ A POHYBOVÁ AKTIVITA	25
3.1 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU Z POHLEDU POHYBOVÉ AKTIVITY	27
3.1.1 Anatomické a fyziologické odlišnosti	27
4 CHARAKTERISTIKA VALAŠKOKLOBUCKA	29
4.1 VALAŠSKÉ KLOBOUKY.....	30
4.2 ORGANIZACE A JEDNOTLIVÉ SPORTOVNÍ AKTIVITY	33
4.2.1 Dům dětí a mládeže Valašské Klobouky	33
4.2.2 Rodinné centrum Kaštánek	35
4.2.3 Kosenka.....	36
4.2.4 Základní umělecká škola	36
4.2.5 TJ Spartak.....	36
4.2.6 Sokol	37
4.2.7 Sbor dobrovolných hasičů Mirošov	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 VÝZKUM	40
5.1 VÝZKUMNÉ CÍLE	40
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	40
5.3 VÝZKUMNÉ METODY	41
5.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	42
5.5 SBĚR DAT	42
6 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE DAT	43
6.1 INTERPRETACE DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	43
6.2 INTERPRETACE HYPOTÉZ	54
6.3 ZÁVĚR VÝZKUMU A DOPORUČENÍ PRO PRAXI	56
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	65
SEZNAM TABULEK	66

SEZNAM PŘÍLOH.....	67
---------------------------	-----------

ÚVOD

Položíme-li si otázku, co je to pohyb, nabízí se nám řada definic, vysvětlivek a členění – s několika z nich koneckonců pracuje i tato bakalářská práce. Nabízí se ale i odpověď natolik jednoduchá a prostá, že by nás mnohé možná ani nenapadla. Pohyb je především jeden z významných darů, kterými nás obdařila matka příroda, a neodmyslitelná součást naší lidské přirozenosti. Potřebujeme jej k životu a využíváme jej stejně frekventovaně a samozřejmě jako dýchání. Kdyby nám někdo svázal ruce a nohy, pravděpodobně bychom si až v tom momentě uvědomili, jak významná a nepostradatelná volnost pohybu je.

Tato bakalářská práce se zabývá volnočasovými pohybovými aktivitami dětí předškolního věku. Právě dětství je obdobím, kdy si pohybu užíváme dosyta a bezstarostně. Hry s míčem, skákání přes švihadlo, hra na babu nebo na schovávanou – kdo z nás to nezažil?

Etapa dětství je důležitým mezníkem, který předurčuje náš další život – říká se přece: „*Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.*“ A nejinak je to s pohybem. Je-li v dětství přirozenou součástí našeho života, za deset, dvacet let to bude pravděpodobně stejně. Primární roli zde hraje rodina. Rodiče mají tu moc předat dítěti filozofii, že je pohyb zdravý, zábavný a důležitý. S přibývajícím věkem pak jejich syn/dcera nemá důvod myslet si, že je sport nutné zlo, nuda a rutina.

V dnešní době, ač je to smutné, má výchova dětí ke sportu pomalu hodnotu zlata. Děti za to nemohou, vidí to kolem sebe. Proč by musely ony běhat venku a jezdit na kole, když ostatní děti ze školky mohou hrát konzoli a dívat se na pohádky? Odpověď se nabízí – protože je to přirozené: „Běhá táta a na kole jezdí i máma – chci to tak dělat také.“ Dopřát dětem dostatek pohybu znamená přispívat k jejich zdraví, vidět je šťastné, smějící se a vychovávat z nich budoucí rodiče, kteří budou stejně jako my vědět, co je pro jejich děti nejlepší.

Tato bakalářská práce ve své první, teoretické, části vysvětluje pojmy spojené s pohybovou aktivitou, dětmi předškolního věku a jejich specifiky i s oblastí Valašskoklobucka, na kterou se ve výzkumu zaměřuji.

V druhé, praktické, části provádím kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření. Zajímám se o to, zda je na Valašskoklobucku dostatečné množství a pestrost nabídek volnočasových pohybových aktivit pro předškoláky, zda je o ně zájem, nebo zda jim naopak něco chybí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU VOLNÝ ČAS

Pojem volný čas lze chápat subjektivně, neboť si každý člověk pod tímto pojmem představí něco jiného. Pro jedny je volný čas spojen výhradně s odpočinkem, pro jiné s aktivitami různého druhu, od sportu, přes malování, až po domácí práce. Abychom se ale mohli pojmem volný čas zabývat dále, je důležité jeho objektivní vymezení. Také definice se ovšem v jeho chápání rozcházejí.

Zatímco ve starověkém Řecku byl volný čas chápán obecně jako míra lidského štěstí, jsou jeho současné definice přesnější a konkrétnější.

Zelinová označuje za volný čas ten, který člověku zůstane po splnění všech jeho pracovních nebo školních povinností a nevyhnutelných činností spojených s osobní hygienou, jídlem a spánkem (Zelinová, 2012).

Podobně definici volného času pojímá Hofbauer. Také on jej vymezuje jako činnost, která následuje po splnění závazků. Dodává ale, že je to činnost spojená s příjemnými pocity:

„Volný čas (angl. leisure time, franc. Le loisir) je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého rozhodnutí, a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení“ (Hofbauer, 2004, s. 13).

Příjemné pocity spojené s volným časem specifikuje i další definice Hájká, Hofbauera a Pávková (2008). Dle nich je volný čas ten, v němž se můžeme a většinou věnujeme činnostem, které máme rádi a které nás baví, přičemž při nich prožíváme radost a uvolnění.

Všechny definice se tedy shodují v tom, že volný čas je činnost, jíž se věnujeme po splnění povinností a nevyhnutelných činností. Poslední dvě definice však dodávají, že volný čas je spojen s pocity uspokojení, uvolnění a radosti. Činnosti s ním spojené vykonáváme rádi, často plánovaně a těšíme se na ně.

Tato bakalářská práce se nezabývá volným časem jako takovým, nýbrž volným časem dětí, konkrétně dětí v předškolním věku. Vzhledem k tomu, že se jeho specifika výrazně liší jak od dospělých, tak od dětí školního věku a starších, je důležité si pojem „volný čas předškoláků“ dále specifikovat a vymezit.

2 VOLNÝ ČAS DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Základní rozdíly mezi volným časem dospělých a volným časem dětí vymezuje například trojice autorů Hájek, Hofbauer a Pávková (2008, s. 66):

„Volný čas dětí a mládeže má své zvláštnosti. Od volného času dospělých se většinou liší rozsahem, obsahem, mírou samostatnosti a nezávislosti a také nezbytností pedagogického ovlivňování.“ Míra samostatnosti, nezávislosti a pedagogického ovlivňování ovšem není směrodatná pouze v rozlišování volného času dospělých od volného času dětí. Stejně tak lze pohlížet na rozdíly mezi staršími dětmi a mladšími dětmi. Zatímco ty starší jsou již mnohdy samostatné a nemusí být pod tak intenzivním dozorem dospělé osoby nebo pedagoga, děti předškolního věku samostatné nejsou, a tak potřebují nejen dozor, ale také někoho, kdo jim volný čas naplňuje. Spousta (1996, s. 31) definuje přímo volný čas předškolního dítěte, a to takto: *„Čas tohoto dítěte je v podstatě plně organizován, své místo mají při správné výchově jak zábava, tak odpočinek, a více-méně vyplňují veškerý čas dítěte. Povinností je zde málo a jsou obvykle dány vnějšími časovými determinantami života celé rodiny, jako je např. délka pobytu v mateřské škole atp.“*

Je samozřejmé, že rodiče takto malým dětem pánují nejen volný čas, ale i ostatní činnosti. V tomto případě je ale nutné dodat, že volný čas dítěte nelze zaměňovat za činnosti, které s volným časem nesouvisí. Stejně tak, jako do volného času dospělého nepatří pobyt v zaměstnání a další „nutné činnosti“, ani do volného času dítěte nepatří pobyt v mateřské škole, čas na jídlo, spánek a hygienu. Ve volném čase dítě nevykonává činnosti z povinnosti nebo pod tlakem někoho jiného. Činnosti vykonává dobrovolně a rádo, přináší mu pocit uspokojení a dělá je s určitým zájmem, byť na popud dospělé osoby.

Tato bakalářská práce se zaměřuje právě na děti v předškolním věku. Z tohoto důvodu je nutné si tuto věkovou hranici vymezit a definovat pojem „předškolák“.

V odborné literatuře se můžeme setkat s několika odlišnými názory vymezení věkové kategorie předškolního věku. Matějček (2005) hovoří o věku od 3 do 6 nebo 7 let.

V České republice se předškolní výchova vztahuje podle zákona na děti od 3 let do 6 let. V případě, že dítě splňuje podmínky školní zralosti, přechází na základní školu. Pokud tyto podmínky nesplňuje, je pedagogicko-psychologickou poradnou navržen odklad školní docházky. Dítě tedy nastupuje do školy až v 7, za zvláštních podmínek také v 8 letech.

Období předškolního věku bývá často označováno obdobím rozkvětu a hry. Pro takto staré děti je charakteristická přirozená zvědavost a hravost. Chtějí objevovat svět a mají spoustu otázek. Ačkoli je pro předškoláky hra na pořadu každého dne, vzhledem ke svému nízkému věku si ale nemohou uvědomovat, že souvisí s volným časem, respektive co to volný čas vlastně je. Je tedy jisté, že, jak bylo řečeno výše, nedokáží volný čas samy efektivně a tvořivě využívat. Tuto roli přebírají primárně jejich rodiče. Znájí své děti nejlépe a vědí, co je baví, či co rády dělají. Většina rodičů volí právě aktivity, které jsou dětem blízké, neboť je tak mohou zábavnou formou rozvíjet. Nejsou ale bohužel jen tací. Existují rodiče, kteří nerespektují přání a záliby dítěte a snaží se jej „tlačit do aktivit“, které nedělá rádo a které mu nepřinášejí radost. Někteří rodiče si dokonce prostřednictvím svých dětí plní vlastní sny. Mohou se domnívat, že sport, v němž kdysi byli sami dobří, je to jediné pravé pro jejich dítě, nebo si prostřednictvím vlastních potomků plnit sny, které jim jako dětem neu-možnili realizovat jejich rodiče (např. být baletkou). Ačkoli by se mohlo zdát, že se tato tematika více týká starších dětí, domnívám se, že je zakořeněna právě v předškolním věku, respektive souvisí s prvními kroužky, které začne dítě navštěvovat.

Při výběru volnočasových aktivit jde tedy především o to, aby dítě bavily a aby se při nich cítilo dobře. Dobře zvolená volnočasová aktivita by však měla předškoláky také něčemu naučit a rozvíjet je.

Rodiče jsou tedy v tomto věku ti, kdo ovlivňují volný čas dětí především. Vedle nich zde však existuje řada dalších faktorů, jimiž se budeme zabývat v následujících bodech.

2.1 Determinanty ovlivňující volný čas

Jak již bylo zmíněno při vymezení pojmu „předškolák“, věk je jedním z důležitých faktorů, který ovlivňuje volný čas dětí. Kromě věku hraje významnou roli také pohlaví dítěte, jeho zdravotní stav a jeho fyzická kondice. Velmi důležitým ukazatelem je také to, v jaké rodině dítě vyrůstá, tedy jeho psychické aspekty, materiální zajištění rodiny a její celkový životní styl (Spousta, 1996).

Věk

Dá se říci, že čím je dítě mladší, tím více volného času má. S přibývajícím věkem dítěti narůstají povinnosti spojené jak se školou, tak s domácností. Předškolák využívá svůj čas především k hraní. Hra se s věkem výrazně mění. V mladším předškolním věku si dítě hra-

je většinou samo, do své hry nezapojuje jiné děti a používá základní hračky jako panenky, autíčka, míč či stavebnice.

Ve starším předškolním věku je již dítě schopné hrát si ve skupině a respektovat a tolerovat děti kolem sebe. S vyšším věkem se výrazně mění také hry. V tomto období se děti snaží přiblížit dospělým a hrají si na věci, které vidí kolem sebe, ve hrách na sebe berou různé role – například na prodavače, na rodinu nebo na různá povolání (Spousta, 1996).

Pohlaví

Mezi hrou dívek a chlapců je již v předškolním věku výrazný rozdíl. **Děvčata** s oblibou napodobují maminky, k čemuž využívají především panenky, kočárky a dětské kuchyňky. Většina dívek v tomto věku chce být princeznou, zpěvačkou nebo paní učitelkou, proto si na ně také nejraději hrají.

Pro **chlapce** jsou naopak typickými hračkami auta, stavebnice či míč. Chlapci často napodobují povolání policistů, hasičů a řidičů.

Existují i výjimky, tedy situace, kdy si chlapci hrají s hračkami typickými spíše pro děvčata a naopak. V tomto věku to není tolik neobvyklé a většinou se jedná o pouhou dětskou zvědavost (Spousta, 1996).

Přirozená aktivita a povaha

Veškeré aktivity ovlivňuje také povaha. Totéž platí u dětí předškolního věku. Je-li dítě aktivní, společenské a soutěživé, volí rodiče většinou aktivity sportovní nebo zaměřené na pohyb. Existují ale i děti klidnější, uzavřenější a introvertnější, kterým více vyhovují aktivity, které pohyb nevyžadují. Může se jednat o výrobu keramiky, výtvarné kroužky, hudební kroužky apod. (Spousta, 1996).

Rodinné prostředí

Rodinné prostředí působí na dítě velmi silně. Skutečně výrazně záleží na tom, v jaké rodině vyrůstá, zda se mu v ní dostává podpory a zda je pro něj podmětým sociálním zázemím.

Na dítě i na jeho aktivity má významný vliv také styl rodiny. Je pravděpodobné, že sportovně založená rodina povede ke sportu i své děti, hudebníci povedou ratolesti ke hře na hudební nástroj, milovníci přírody k turistice apod.

Významnou roli při volbě aktivit hraje také finanční stránka rodiny.

Výše byly uvedeny faktory, které mají na volný čas předškolních dětí významný vliv. U samotných volnočasových aktivit můžeme často pozorovat rozdíly. Každá z nich má jiný charakter a každá působí na dítě jinak. V následující podkapitole budou jednotlivé funkce volného času blíže specifikovány.

2.2 Funkce volného času

Primárním úkolem volnočasové aktivity by nemělo být pouze dítě zabavit. Vzhledem k tomu, že je předškolní věk obdobím rozvoje, měly by vybrané volnočasové aktivity do jisté míry plnit i následující výchovné funkce: výchovně-vzdělávací, zdravotní, sociální a preventivní (Pávková, 2008, Zelinová, 2012). Je rozdíl mezi tím, zda dítě tráví svůj volný čas hrou, které se věnuje doma, nebo činností v rámci některého z volnočasových zařízení. Každé z těchto zařízení plní výše uvedené funkce podle svého zaměření.

Veškeré níže specifikované funkce je důležité rozvíjet, u dětí předškolního věku obzvláště. V případě, že by došlo k zanedbání některé z těchto funkcí, mohlo by to mít nežádoucí dopad na jejich další rozvoj.

Funkce výchovně–vzdělávací

Na plnění výchovně-vzdělávací funkce je kladen obzvláště velký důraz. Každá volnočasová organizace se na rozvoji této funkce podílí podle svých specifických možností. Výchovně-vzdělávací funkce cílí na všechny složky osobnosti (tělesnou, psychickou a sociální). Podle svého legislativního poslání rozvíjejí organizace schopnosti dětí a mládeže na úrovni usměrňování, kultivace a uspokojování jejich zájmů a potřeb, a to na formování žádoucích postojů a morálních vlastností. Děti jsou motivovány formou pestrých a zajímavých činností. Pávková (2008) zde upozorňuje na to, že předpokladem volnočasových aktivit je jejich dobrovolnost. Děti si tedy vybírají aktivity (s pomocí rodičů), o něž mají samy zájem. Tímto způsobem získávají nové poznatky a informace nenásilnou formou (Pávková, 2008, Zelinová, 2012).

Funkce zdravotní

Zdravotní funkce je ve volnočasových zařízeních plněna zejména tak, že tato zařízení přispívají k usměrňování správného režimu dne. Tím se snaží vytvářet zdravý životní styl jedince, který obecně spočívá ve střídání činností různého charakteru. Je důležité střídat duševní a tělesné činnosti, práci, odpočinek i činnosti organizované a volné.

Velký zdravotní význam má také podněcování dětí k pohybovým činnostem. Vzhledem k tomu, že dnešní děti tráví svůj volný čas poměrně často u počítače, což vede ke zhoršení zraku a také ke vzniku obezity, domnívám se, že je tato oblast stále aktuálnějším tématem a navyknutí dětí na pravidelný pohyb je již v nízkém věku nezbytné.

Zdravotní funkce ovšem nesouvisí pouze s fyzickým stavem. Důležitá je také v oblasti duševního vývoje. Ke zdravému duševnímu vývoji přispívají organizace například tím, že umožňují dětem pobyt v příjemném prostředí mezi známými lidmi, kamarády, a také tím, že jim umožňují prožívat radost a uspokojení z činností, které je baví (Pávková, 2008, Zelinová, 2012).

Funkce sociální

Sociální funkce je velmi důležitá, neboť právě tato funkce může vyrovnávat sociální rozdíly mezi jednotlivými dětmi. Ne každé dítě pochází z dobře sociálně a materiálně zajištěné rodiny, díky sociální funkci mají ale děti ze sociálně slabších rodin při aktivitách stejné možnosti jako ostatní děti, což kladně napomáhá tvoření osobnosti dítěte. Volnočasové organizace se tedy účastní vytváření bohatých a žádoucích sociálních vztahů, přičemž ovlivňováním volného času dětí a péčí o ně zbavují rodiče do značné míry starostí v době, kdy jsou v práci nebo mají jiné povinnosti. Sociální funkce má tedy velký význam právě u mladších dětí, v jejichž případě přebírá také funkci rodinné výchovy ((Pávková, 2008, Zelinová, 2012).

Preventivní a rozvojová

Ve volnočasových organizacích se stále více prosazuje prevence před negativními vlivy. Mezi ty patří podle Pávkové (2008):

- drogová závislost, kouření, alkoholismus;
- kriminalita a delikvence;
- virtuální drogy (televize, počítač);
- patologické hráčství (gambling);
- záškoláctví;
- šikanování, vandalismus a jiné formy násilného chování;
- xenofobie, rasismus, intolerance;

Bavíme-li se o dětech předškolního věku, mohlo by se zdát, že některé pojmy působí v jejich případě neaktuálně, neboť se tak malých dětí netýkají. Opak je ale pravdou. Dobrá

osvěta a vytvoření si vlastního „koníčku“ již v předškolním nebo školním věku jsou výraznou, často zásadní, prevencí. Vhodná volba volnočasových aktivit může působit jako ochrana před negativními vlivy, s nimiž se děti v pozdějším věku setkávají. Proto právě u předškoláků působí preventivní funkce „dvojnásobně“.

S osvětou je tedy nutné začínat v raném věku. Prevence sama je obecně chápána ve třech rovinách – v primární, sekundární a terciární. **Primární prevence** cílí na celou populaci, zejména pak na tu část, která není kriminálně riziková nebo narušená. Tato prevence by měla být součástí všech volnočasových organizací a v nich formou hry působit na děti předškolního věku a děti starší. Není-li primární prevence dobře podchycena v útlém věku, není pak na čem stavět.

Sekundární prevence je určena kriminálně rizikovým jedincům a skupinám, u nichž existuje zvýšená pravděpodobnost nežádoucí činnosti, a také lidem, kteří se mohou stát jejich oběťmi (minoritní skupiny či děti z míst se zvýšenou kriminalitou). O léčení těch, kteří již jsou negativními vlivy zasaženi, usiluje terciární prevence.

Terciární prevence se mimo jiné zaměřuje také na sociální prostředí, příčiny vzniku nežádoucího jednání a jeho recidivu.

Každé výchovné působení na dítě by mělo být všestranné a mělo by zahrnovat rozvojovou i preventivní složku. Jde o to poskytnout dítěti bezpečné místo a pomoci mu spojit budování si identity a osvojování si různých sociálních rolí (Pávková, 2008).

Každá z těchto funkcí má více či méně své místo v organizacích zabývajících se volným časem dětí. Tato zařízení jsou pestrá, různorodá a v mnohém odlišná. V následující podkapitole se na jejich rozlišení a specifika zaměřuji podrobněji.

2.3 Zařízení pro trávení volného času dětí předškolního věku

V dnešní době existuje řada organizací, v nichž mohou děti trávit svůj volný čas dle přání a zájmů. Dá se říci, že by dnes neměl být problém najít pro školáky i předškoláky aktivitu, která by jim byla přímo šitá na tělo a bavila je. Existuje tolik možností a kombinací, že je často až problém z této pestré škály vybrat. Ovšem i s přihlédnutím k výše konstatovanému nelze říci, že by byl výběr neomezený. Určitou hranicí je jistě místo bydliště. Na vesnicích je výběr organizací pro volný čas značně užší. To je jeden z problémů, na něž se v této práci snažím poukázat. Další otázkou a zároveň tématem práce je, do jaké míry je nabídka volnočasových aktivit vhodná pro děti předškolního věku – a jsou-li, kolik z nich cílí na

pohyb? Děti předškolního věku v této oblasti skutečně představují určité specifikum. Mají totiž do jisté míry omezené možnosti. Za danou aktivitou se samy nedopraví, často nejsou schopny si samy vybrat z nabídky činností, ne každý druh aktivit je pro ně vhodný.

V následující části bakalářské zacílíme na jednotlivá střediska volnočasových aktivit. Definujeme typy výchovy i legislativní zakotvení středisek volného času, rozebereme, v čem se zařízení pro volný čas liší od vzdělávacích zařízení, a jednotlivá střediska budeme charakterizovat.

Hofbauer (2004) hovoří o třech typech výchovy a to o výchově formální, informální a neformální. Výchově neformální se budeme věnovat nejpodrobněji, neboť právě ona zahrnuje činnosti, kterými se děti zabývají mimo povinnosti. Na začátek stručně o dalších dvou typech tak, jak je popisuje Hofbauer: **Formální výchova** je zajišťována a podporovaná státem. Je to systém aktivit uskutečňovaných ve školách nebo v odborných vzdělávacích zařízeních. Zakončení formálního stupně vzdělávání je potvrzováno dokladem o jeho absolvování. **Informální vzdělávání** obsahuje získávání vědomostí, dovedností a rozvoj osobnosti bez institucionálního začlenění. Představuje učení vyplývající z každodenního života. Patří zde kontakt a zkušenosti s rodinou, prací, přáteli, s médii, s vrstevnickými skupinami atd. Může probíhat také organizovaně, avšak většinou je nezáměrné, neorganizované a nesystematické. **Výchova neformální** obsahuje cílené a strukturované aktivity mimo formální výchovný systém. Jedná se o činnosti v zájmových útvarech, jako jsou zájmové kroužky, umělecké soubory, sportovní družstva a mnohé jiné. Tento typ výchovy zpravidla neprobíhá ve škole nebo odborném vzdělávacím zařízení a nebývá zakončen udělením osvědčení.

Hlavní rozdíl mezi informální a neformální výchovou spočívá v tom, že informální výchova je víceméně daná postavením dítěte ve společnosti a neuskutečňuje se z jeho rozhodnutí. Výchova neformální naopak vychází z vlastního rozhodnutí a realizuje se na jeho základech. Tento typ výchovy se velmi podobá výchově ve volném čase.

Neformální výchova má jistá specifika. Patří mezi ně například to, že je součástí koncepce a praxe celoživotní výchovy a vzdělávání. Zahrnuje svobodu dobrovolného rozhodování o účasti na aktivitách. Význam neformálního vzdělávání stále roste. Je tomu tak především proto, že systém formální výchovy nemůže plně dostát všem výzvám a požadavkům dnešní mladé generace. Neformální výchova je přitom na základě dosavadních zkušeností jedním ze způsobů rozvoje demokratické společnosti.

Rozdíly mezi formální a neformální výchovou jsou zřejmé. Formální i neformální výchova se ovšem shodují ve svých cílech, tedy v rozvoji osobnosti a sociální integrace. Obě se snaží rozvíjet nejen intelektuální, ale také praktické a sociální kompetence ve znalostech a umění.

Zájmové činnosti tedy spadají do kategorie neformální. Výchovné působení Hofbauer (2004) dále rozděluje na tři druhy, a sice: činnosti spontánní, zájmové činnosti příležitostné a zájmové činnosti pravidelné.

Zájmová činnost spontánní – Tyto aktivity jsou pedagogy ovlivňovány pouze nepřímo. Nabídka je využívána individuálně či skupinově, podle zájmu účastníků. Aktivita je neorganizovaná. Pedagog zde funguje pouze jako rádce, který také dohlíží na bezpečnost. Jedná se o otevřená hřiště či sportoviště, čítárny, herny, internetové pracovny, laboratoře dílny. Spontánní činnosti nemají pevně stanovený začátek a konec, jsou vymezeny pouze dobou provozu (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Zájmová činnost příležitostná – patří zde nabídka organizovaných příležitostných nebo cyklických akcí výchovně-vzdělávacího či rekreačního charakteru. Je časově ohraničena, má tedy svůj pevný začátek i konec a je odborně vedena. Patří zde například turnaje, soutěže, přehlídky, exkurze, cykly přednášek, ale také příměstské tábory (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Zájmová činnost pravidelná – je organizována opakovaně, vždy ve stejném čase a bývá určena pouze přihlášeným účastníkům. Koná se v zájmových útvarech, což je obecně vyšší pojmenování pro kroužek, soubor, klub, oddíl, kurz atd. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

V bakalářské práci se zaměřuji převážně na volnočasové aktivity pravidelné. Než budou jednotlivě vysvětleny a specifikovány, je nutné vysvětlit, jak jsou volnočasové aktivity legislativně zakotveny ve Školském zákoně. Podle zákona číslo „561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání) zde spadají střediska volného času (domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností), školní družiny a školní kluby. Mezi ubytovací a výchovná zařízení (vyhláška číslo č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních ve znění pozdějších předpisů) patří domovy mládeže, internáty a školy v přírodě“ (Školství, 2008).

Volnočasová zařízení nelze zaměňovat se vzdělávacími zařízeními, od nichž se liší v mnoha bodech. V každém z nich jsou totiž používány jiné formy a metody. Mezi základní roz-

díly patří následující: Účast na volnočasových aktivitách není povinná jako školní docházka. Je motivována dobrovolným a relativně samostatným rozhodnutím jedince. Zařízení pro volný čas nevystavují žádné legislativní vysvědčení či osvědčení. Oba druhy zařízení však mají jedno společné, a sice kladení důrazu na výchovně vzdělávací proces (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Ve volnočasových organizacích lze díky časové volnosti využívat rozmanité metody a formy. Kladně působí také neotřelé prostory, které mohou být dynamičtější, snadněji měnitelné a mohou tvořivost podporovat více než tradiční školní učebny. Pro tato zařízení nejsou stanoveny žádné standardy, proto jejich programy vycházejí spíše ze skutečného zájmu účastníků, kteří zde mají dostatečný prostor pro individuální přístup a vlastní tempo činnosti. Zájem účastníků je obecně základem každé dobré volnočasové aktivity. Ta by se bez něj neobešla, a neobešla by se také bez jejich volného času. Tyto dvě veličiny by spolu měly tvořit jeden velký harmonický celek, protože jsou na sobě „chtě nechtě“ závislé. Zájem je podle trojice autorů Hájek, Hofbauer, Pávková charakterizován následovně: „*Termín zájem vyjadřuje relativně stálé zaměření osobnosti. Zajímavému předmětu nebo činnosti přikládá jedinec zvláštní hodnotu, a proto je veden snahou zaktivněním styku s ním, neboť mu přináší kladné citové naladění a uspokojení*“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 164).

Existují různé typy zařízení pro trávení volného času, z nichž pro každé je specifické něco jiného:

2.3.1 Dům dětí a mládeže, stanice zájmových činností

Domy dětí a mládeže jsou středisky s širokou nabídkou aktivit rozmanitého směru, ať už výtvarného, hudebního, sportovního, či ekologického. Zabývají-li se pouze jednou zájmovou oblastí, nazývají se „stanice zájmové činnosti“. Jejich služby mohou využívat děti, žáci, studenti, pedagogové, rodiče s dětmi, případně další zájemci. Formy volnočasového neboli zájmového vzdělávání jsou stanoveny vyhláškou o zájmovém vzdělávání (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Táborová činnost

Tábor je organizovaná činnost s dětmi, mládeží, případně s rodiči a dětmi. Koná se v době delšího volna, většinou o letních prázdninách. Tábory jsou organizovány mimo sídlo organizace. Tábor může být zaměřen rekreačně, nebo jako odborné soustředění, které završuje celoroční práci zájmové organizace. Alternativou tábora je příměstský tábor. Také on se koná v době volna, na rozdíl od klasického tábora zde ale děti ráno přijíždí a večer se vrací zpět domů. Tento typ tábora řeší organizacím problém s ubytováním dětí. Protože není součástí těchto táborů ubytování, celodenní strava a odborného vedení 24 hodin denně, bývá příměstský tábor levnější, a tedy dostupnější, než tábor klasický (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Osvětová činnost

Poskytuje ostatním organizacím pečujícím o volný čas dětí a mládeže odbornou pomoc formou seminářů, školení, přednášek, vzorových akcí, kurzů, či vydávání metodických materiálů a podílení se na zpracování projektů. Střediska volného času mohou shromažďovat a poskytovat informace vedoucí mimo jiné k prevenci sociálně patologických jevů (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Individuální práce s účastníky vedoucí k rozvoji nadání

Jde o vytváření speciálních zájmových útvarů pro talentované jedince a individuální práci s dětmi mimo zájmové útvary (např. konzultace, práce ve speciálních laboratořích).

- **Nabídka otevřených spontánních aktivit**
- **Zájmová činnost organizovaná**
- **Zájmová činnost příležitostná** (Pozn. tyto tři typy činností viz kapitola č. 2. 3)
- **Organizace soutěží a přehlídek vyhlášených nebo spoluvyhlášených MŠMT ČR**

Podle Hájeka, Hofbauera, Pávkové (2008) se jedná o speciální formu zájmového vzdělávání. Střediska volného času s pověřením svého zřizovatele nebo orgánu veřejné správy organizují kola postupových soutěží či přehlídek. Jejich podíl spočívá v přípravě, v propagaci, zabezpečení vlastního průběhu, vyhodnocení soutěže a zveřejnění výsledků. Zaměstnanci středisek volného času se svými spolupracovníky zabezpečují soutěže organizačně i odborně.

Autoři Hájek, Hofbauer, Pávková dále zmiňují střediska volného času, která nejsou přímo určena dětem předškolního věku. Jedná se o školní družiny, školní kluby a domovy mládeže.

2.3.2 Nestátní neziskové organizace

Výraznými subjekty pracujícími s dětmi a mládeží jsou organizace dětí a mládeže a občanská sdružení, která se dětem a mládeži věnují. Řada těchto organizací má působnost po celé České republice (Skaut, Pionýr, Sokol, Česká táborská unie, sdružení hasičů, rybářů). Velké množství sdružení má pouze místní působnost. Jedná se nejčastěji o sdružení přátel při školách a školských zařízeních.

Nestátní neziskové organizace vytvářejí velké množství žádoucích nabídek pro aktivní využívání volného času dětí a mládeže. Svou prací významně obohacují a doplňují výchovně-vzdělávací činnost škol, školských zařízení a rodin. Děti zde přirozeným způsobem rozvíjejí své schopnosti, dovednosti i svůj talent a jsou připravovány na budoucí život (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2.3.3 Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež

Dalším typem subjektů pro volný čas jsou nízkoprahová zařízení pro děti a mládež. Záleží na každém z nich, jak vymezí věk přicházejících klientů (například ve Valašských Kloboukách je nízkoprahové centrum k dispozici dětem a mládeži od 11 do 26 let). Tato centra jsou však ze zákona obecně určena dětem od 6 let, které podle našeho vymezení spadají mezi předškoláky. Právě z toho důvodu je těmto subjektům věnován v práci určitý prostor. Nicméně dle mého názoru v reálu nízkoprahová centra navštěvují převážně starší děti či teenageři a hranice 6 let je vzhledem k výše uvedené charakteristice předškoláků a jejich nesamostatnosti velmi nízká.

Nízkoprahová centra mají spíše sociální poslání, jsou určena neorganizovaným dětem a mládeži nacházejícím se v obtížné životní situaci (nefungující rodinné prostředí či prostředí mezi vrstevníky). Tyto děti většinou mají nízkou sociální a životní úroveň, problémy ve škole, nebo zdravotní handicap. Z těchto důvodů bývají často ohroženy sociálně patologickými jevy, jako jsou kriminalita, zneužívání návykových látek, násilí, diskriminace nebo záškoláctví. Nízkoprahová centra jsou určena také jedincům s vyhraněným životním stylem, který je neakceptovatelný většinou společnosti (ideologické skupiny, gangy). Posláním těchto center je doprovázení podobně znevýhodněných jedinců v obtížných životních

situacích a přispívání ke zlepšení kvality jejich života. Cíl nízkoprahových zařízení pro děti a mládež je definován takto: „*Cílem je zlepšit kvalitu jejich života předcházením či snížením sociálních rizik vyplývajících z jejich způsobu života, umožnit jim lépe se orientovat v sociálním prostředí, napomáhat při vytváření podmínek pro řešení nepříznivých sociálních situací*“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 150)

Účast na činnostech těchto center je bezplatná a služby zařízení jsou poskytovány na základě „nízkoprahovosti“, což znamená maximální přístupnost a odstranění sociálních, psychických či jiných bariér. Klient se nemusí nijak registrovat ani přihlašovat a může zůstat v anonymitě, může kdykoliv přijít a zase odejít, podle svého uvážení. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež nabízejí tyto čtyři formy služeb: volný vstup a pobyt v zařízení, volnočasové aktivity, sociální služby a aktivity a činnosti zaměřené na prevenci (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

2.3.4 Živnostenské podnikání ve vztahu k dětem a mládeži

Jedná se o nabídku dětských volnočasových aktivit na komerčním základě. Tato se zaměřuje na aktivity, při nichž děti a mládež získávají dovednosti hudební, výtvarné, sportovní a jiné. Spadá zde také hlídání dětí spojené s některými zájmovými aktivitami pro zaměstnané rodiče. Pro tento druh podnikání není vyžadována odborná způsobilost. Řídí se podle zákona č. 695/2004 Sb., o živnostenském podnikání (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008).

Tato kapitola pojednávala o volném čase dětí, respektive předškoláků. Byly v ní popsány jednotlivé determinanty, které volný čas dětí ovlivňují, definovány funkce volného času a specifikována zařízení, která jsou pro trávení volného času určena.

V následující kapitole se detailněji zaměřuji na pojem pohybová aktivita, přičemž cílím na pohybovou aktivitu dětí. Vymezuji její jednotlivé druhy a typy a následně se zaměřuji na samotnou charakteristiku dětí předškolního věku z pohledu pohybové aktivity.

3 DÍTĚ A POHYBOVÁ AKTIVITA

Pohybová aktivita je obecně prospěšná, neboť udržuje člověka ve fyzické kondici a je účinnou prevencí obezity. Pro přesnou definici pohybové aktivity a následné dělení fyzické aktivity vycházím z publikace Mužíka (2009), Frömel, Novosada a Svozila (1999). Mužík popisuje pohybovou aktivitu takto: „*Pohybová aktivita (physical activity, PA) je druh tělesného pohybu člověka, charakterizovaného svébytnými vnitřními determinanty (fyziologickými, psychickými, nervosvalovou koordinací, požadavky na svalovou zdatnost, intenzitou apod.) i vnější podobou a formou vykonávaného hybnou soustavou při vyšší kalorické spotřebě, tj. při energetickém výdeji vyšším než při stavu člověka v klidovém metabolismu. Pohybovou aktivitou je např. chůze, běh, plavání, skok, hod, apod.*“ (Mužík, 2009, s. 10). Mužík dělí pohybovou aktivitu na běžnou denní činnost a aktivitu s dovednostním charakterem. **Běžná denní pohybová aktivita** je podle něj taková, kterou děláme v běžném životě. Je navozována a ovlivňována podmínkami a jevy, které vznikají při každodenních činnostech. K provozování těchto pohybových aktivit jedinec nepotřebuje žádný zvláštní oděv, prostor, vybavení. Patří zde například chůze do schodů, chůze do obchodu, luxování domu, čištění zubů, zametání před domem. Tyto aktivity nebývají z pravidla popisovány jednotkami času, intenzity, vzdálenosti ani frekvence. Do opozice běžných denních činností staví mužík **Pohybovou aktivitu dovednostního charakteru. Popisuje ji následovně:** „*Jsou to plánované, strukturované, účelové, záměrně opakované, časově a prostorově vymezené pohybové aktivity, které vedou buď ke zlepšení, nebo udržení jedné nebo více složek tělesné zdatnosti (kardiovaskulární zdatnosti, svalové síly a svalové vytrvalosti, složení těla, flexibility), nebo výkonu v konkrétní pohybové aktivitě (v běhu, basketbalu, plavání atd.). Jsou většinou popsatelné jednotkami času, vzdálenosti, intenzity, frekvence, mají obvykle svá pravidla, jejich provádění vyžaduje vesměs adekvátní prostor nebo zařízení, náčiní a oblečení*“ (Mužík, 2009, s. 11). Mužík tedy rozděluje primárně 2 druhy aktivit, a sice ty, které děláme běžně a téměř si je neuvědomujeme, a ty, které děláme cíleně.

Kromě Mužíka se pohybovou aktivitou zabývá také skupina autorů Bláha, Dobrý, Frömel, Novosad a Svozil. Jejich definice pohybové aktivity zní takto: „*Pohybová aktivita je komplex lidského chování, které zahrnuje všechny pohybové činnosti člověka. Je uskutečňována zapojením kosterního svalstva při současné spotřebě energie*“ (Frömel, Novosad a Svozil, 1999, s. 131–132). Na rozdíl od Mužíkovy definice se v tomto případě jedná o jednodušší specifikaci. Nicméně obě definice se shodují v tom, že pohybová aktivita znamená fyzický pohyb vyžadující činnost svalů a výdej energie.

Bláha, Dobrý, Frömel, Novosad a Svozil (1999) rozdělují pohybovou aktivitu na organizovanou a neorganizovanou, neboli spontánní. **Organizovaná pohybová aktivita** je vždy řízena odborníkem, učitelem, trenérem či cvičitelem. Je organizována různými kluby, institucemi organizacemi či sportovištěm. S organizovanou pohybovou činností se děti předškolního věku mnohdy setkávají pouze v mateřské škole nebo na základní škole v hodinách tělesné výchovy. **Neorganizovaná pohybová aktivita** je prováděna volně bez pedagogického vedení a velmi často bývá podmíněna emotivně.

Autoři rozlišují též **pohybovou inaktivitu**, která je opakem aktivity a vyznačuje se tedy neúčastí na pravidelných pohybových aktivitách, vyjma běžných denních činností. Dalším termínem je tzv. **pohybová nedostatečnost**, jež je chápána jako nedostatek běžných pohybových aktivit s úplnou absencí pohybových aktivit dovednostního charakteru.

Pohyb jako takový je velmi důležitý a lidé by jej vedle běžných každodenních činností měli vyhledávat také aktivně. Nedostatek pohybu s sebou přináší mnohá rizika včetně obezity, která je v dnešní době koneckonců jednou z nejzávažnějších civilizačních chorob a úzce souvisí s řadou dalších zdravotních komplikací a nemocí.

Především z těchto důvodů nemá pohyb nezastupitelné místo pouze u dospělých, nýbrž také u dětí. Řada odborníků z řad lékařů, pedagogů a sociologů poukazuje na alarmující rozpor mezi fylogeneticky danou potřebou pohybu a pohybovým režimem dětí. Studie dokazují, že v posledních 10 letech se počet dětí s obezitou a nadváhou dramaticky zvedl. (Sigmund, 2007) Příčinou je jak špatná životospráva, tak právě nedostatek pohybu. Jak již bylo řečeno, u dětí předškolního věku jsou důležitým „motorem“ rodiče. Vedení dětí k fyzické aktivitě a vytváření u nich kladného vztahu k pohybu by mělo být jednou z jejich hlavních rodičovských rolí. V dnešní přetechnizované době se můžeme často setkat s tím, že děti samy zapomínají na svůj přirozený dětský projev, tedy pohyb, a nejeví o něj zájem. Upřednostňují hru v dětském pokoji než hru venku, sledování pohádek před hrou s míčem atd. Často jsou to bohužel sami rodiče, kdo bere svým dětem aktivní dětství a ulehčuje si vlastní „práci“ tím, že dětem pustí počítač místo toho, aby je vzal na procházku, na lyže či na kolo. Z vlastní zkušenosti a praxe mohu říci, že je často k nevíře, co děti dostávají od vlastních rodičů k narozeninám, svátku či k Vánocům. Není tomu tak dávno, co malí oslavenci dostávaly míč, švihadlo, skákací gumu nebo obrázkové knihy. Dnes jsou to počítače, netbooky, videohry a podobné technické „hračky“.

3.1 Charakteristika dětí předškolního věku z pohledu pohybové aktivity

Pro správnou volbu podmětů k motorickému vývoji a motorickému učení dětí je důležitá podrobná znalost anatomického a funkčního rozvoje jejich organismu. Dlouhodobé pedagogické zkušenosti umožňují vymezit východiska a specifika dětských pohybových aktivit, jimiž by se měl následný výběr řídit a respektovat je.

3.1.1 Anatomické a fyziologické odlišnosti

V období předškolního věku nastává velké množství výrazných změn v tělesných proporcích dětí. Je to zapříčiněno zvětšováním se délky končetin oproti zmenšování se relativní velikosti hlavy. Průměrná změna tělesné výšky je 5–10 cm ročně, u hmotnosti se mluví o 2–3 kg ročně. V 6 letech by mělo dítě měřit zhruba 118 cm a vážit 22 kg (Machová, 2002).

Období předškolního věku je označováno jako období laxnosti vazivového aparátu. Kloubní pouzdra jsou v této fázi růstu volnější a obsahují prostornější štěrbinu. Nedostatečná vazivová zpevnění kloubů umožňují provádět dětem pohyb v rozsahu, který je v pozdějších věkových obdobích patologický (není možný celý rozsah pohybu). Dětský kloub se od kloubu dospělé osoby liší jak tvarem a mohutností, tak i stavbou a funkcí. Dětem předškolního věku se nedoporučuje cvičení v podobě rozštěpů či „mostů“, ani nadměrné protahování. Souvisí to s postupným zpevňováním kloubů (díky vazivu). Při nerespektování těchto aspektů mohou u dětí vznikat ortopedické vady. Určitým vývojem u předškoláků prochází také kostní tkáň. Také ona postupně získává trámčitou strukturu. Pro vývoj dětské kosti je charakteristický růst a osifikace kostní tkáně a následná strukturální přestavba. Postupná osifikace zápěstních kůstek podporuje vývoj jemné motoriky. Mezi 4. a 7. rokem dítěti mohutní cévní řečiště kosti a v kloubních kostních zakončeních probíhá modelace. Kostní růst u dětí podporuje fyzické zatěžování, nicméně jeho přetěžování by mohlo vést k deformitám kostí. Dítě předškolního věku by nemělo často provádět například seskoky z výšky vyšší než je jeho pas, visy či nošení těžkých břemen. U takto malých dětí by zkrátka nemělo docházet k soustavnému přetěžování pohybového aparátu (Havlíčková, 1998).

Vývoj dětí v předškolním věku je na jednu stranu individuálně odlišný, neboť záleží na způsobu života konkrétního dítěte a na jeho tělesné aktivitě, na druhou stranu má však jistá specifika. U předškoláků se zvyšuje podíl svalové hmoty na celkovou hmotnost. V tomto období se vyvíjejí zejména velké skupiny svalů. Břišní a zádové svaly jsou ještě vyvinuté

málo, proto má také postava takto starých dětí charakteristický tvar – břicho vyčnívá dopředu a dítěti vystupují lopatky. Období od 2–4 let označujeme jako období první tělesné plnosti, a to díky tukovým polštářkům, které obklopují svalstvo (Machová 2002).

Oběhová soustava je v tomto věku ve své činnosti labilní, proto jsou reakce na fyzickou námahu intenzivnější, zato ale probíhá rychleji regenerace. Krevní tlak je u dětí většinou nižší, ale existují individuální rozdíly. Díky ještě nedokonalému respiračnímu systému převládá u dětí spíše povrchní dýchání, které je kompenzováno zvýšenou dechovou frekvencí. Děti jsou náchylnější na respirační onemocnění, protože jejich dýchací cesty jsou užší. Postupně se mění i způsob dýchání. U chlapců se setkáváme s vyšší tepovou frekvencí, u dívek naopak (Machová, 2002).

Podle Svobody je pro předškoláky typické rychlé střídání intenzivní pohybové aktivity a pasivní relaxace. Je pro ně charakteristická přirozená bezprostřední připravenost pro krátkodobou vysoce intenzivní pohybovou aktivitu. Ačkoli u dětí nastupuje mnohem rychleji únava, v krátkém čase u nich dochází k regeneraci sil. V tomto věku jsou vhodné krátkodobé pohybové aktivity s větším počtem opakování (Svoboda, 2000). Děti samy ještě neodhadnou, kdy je potřeba aktivitu přerušit a oddechnout si. Proto je důležité, aby u nich přestávky korigovali dospělí.

Havlíčková uvádí, že v předškolním věku dochází u dětí k postupnému dozrávání centrální nervové soustavy. Tyto změny působí kladně na motoriku dětí a mají vliv i na stoupající se tělesnou výkonnost. Zlepšuje se také nervosvalová koordinace, tedy účelnost, přesnost a plynulost pohybů. Důsledkem toho je, že dítě kreslí, modeluje, hází míčem, přeskakuje překážky a zvládá také složitější fyzické hry, které rozvíjí jeho pohybové dovednosti a schopnosti. Rozvojem nervové soustavy v mladším školním věku jsou dány pozitivní podmínky pro rozvoj rychlosti reakce a rychlostních schopností, koordinace i obratnosti. Nedostatky v těchto oblastech lze v pozdějším věku jen těžko dohnat (Havlíčková, 1998).

Jak Havlíčková dodává, při pohybové aktivitě je pro dítě typická emoční labilita, tedy momenty, kdy chce dělat jednu činnost, ale velmi rychle se mu může omrzet a ono vyžaduje činnost jinou. Z tohoto důvodu je důležité dětem nabízet aktivity, které se budou dynamicky střídat.

4 CHARAKTERISTIKA VALAŠKOKLOBUCKA

Na oblast Valašskoklobucka jsem ve své bakalářské práci zacílila, protože sama žiji ve vesnici Lipina, která do této oblasti spadá. Osobně mám tedy k tomuto kraji blízko.

Protože pojem „Valašskoklobucko“ není přesně vymezen, chápeme jej spíše jako volné pojmenování, které vychází z místního úzu. Toto pojmenování však má svoji historii. Oficiální název Valašskoklobucko se používal okolo roku 1960, kdy bylo město Valašské Klobouky zároveň okresním městem. V té době do něj spadalo 49 okolních obcí. Na rozdíl od minulosti dnes ale tento ekvivalent přesné vymezení nemá (Odehnal, 2005).

Město Valašské Klobouky (jako součásti města jsou vnímány vesnice Lipina, Mirošov, Smolina), které je tzv. srdcem Valašskoklobucka, je dnes městem s rozšířenou působností, pod které spadají obce Brumov-Bylnice, Drnovice, Haluzice, Jestřabí, Křekov, Loučka, Návojná, Nedašov, Nedašova Lhota, Poteč, Rokytnice, Štítná nad Vláří-Popov, Študlov, Tichov, Újezd, Valašské Příkazy, Vlachova Lhota, Vlachovice a Vysoké pole (Savický, 2013).

Pro účely své bakalářské práce jsem se rozhodla využít město Valašské Klobouky a obce Lipina, Mirošov a Smolina. Tyto obce byly ještě donedávna integrovanými obcemi města Valašské Klobouky. Ačkoli se od Valašských Klobouk nedávno osamostatnily, jsou na městě stále závislé a leží v jeho těsné blízkosti, jsou tedy obecně vnímány jako součást Valašských Klobouk. Na následující mapě (obrázek 1.) vidíme Valašské Klobouky a zmiňované vesnice. Mapa má napomoci udělat si lepší představu o velikosti města a vesnic a o jejich vzdálenosti.

Obrázek 1. Mapa Valašskoklobucka

(mapy.cz, 2011)

4.1 Valašské Klobouky

Město Valašské Klobouky se nachází v chráněné krajině Bílých Karpat, které byly v roce 1986 vyhlášeny biosférickou oblastí UNESCO. První písemná zmínka o městě, které se dříve nazývalo pouze Klobouky, pochází z roku 1341. Městem v pravém slova smyslu se Klobouky staly až v 16. století. Díky řadě privilegií fungovaly jako hospodářské středisko a byly centrem tehdejšího broumovského panství. Název Klobouky vznikl podle klobouku, který si v minulosti panovníci na svých výpravách a honech odkládali na tyč v místě dnešní kašny. Bylo to pro ně stanoviště, u něhož se vždy znovu sešli. Město vystřídalo za dobu své existence různé názvy, například Clobuk, Klobúky, Klobauky. Název Valašské Klobouky se ustálil až v 19. Století (Odehnal, 2005).

Ve městě žije kolem 5000 obyvatel a svou rozlohou zabírá plochu cca 1411 ha. Klobouky jsou díky koncentraci úřadů, středoškolských, školských i předškolských zařízení, kulturních institucí, sportovišť a zdravotnických služeb přirozeným spádovým centrem jižního Valašska. Ve Valašských Kloboukách se výrazně dodržují tradice, například v podobě tradičního Valašského krojovaného bálu, Mikulášského jarmeku, Valašského Kumštování, Setkání muzikantů v Bílých Karpatech a tradičního kosení bělokarpatských orchidejových luk. Ve městě je zřízeno také ekocentrum Kosenka.

Mezi významné objekty ve Valašských Kloboukách patří Červený dům, Stará radnice, Hornův dům, Dřevěnice č. p. 7 a také farní kostel Povýšení svatého Kříže (Odehnal, 2005).

Charakteristika jednotlivých obcí

Pro názornost a přehlednost vkládám tabulku (tabulka 1.), v níž lze vidět: rozlohu obce, počet obyvatel, vzdálenost od města Valašské Klobouky a také jednotlivé aktivity, které obec/město poskytuje obyvatelům, pro naše účely tedy konkrétně dětem. Součástí tabulky je také spádové město Valašské Klobouky.

Tabulka 1. Průřez obcemi

Název	Počet obyvatel	Vzdálenost v km od V.K.	Volnočasové aktivity
Lipina	237	2,5	x
Mirošov	85	3,3	Mladý Hasič
Smolina	270	3	x
Tichov	340	6	x
Poteč	760	2,7	x
V. K.	4525	0	Aerobik Folklorní Kroužek Maluša- ta Diskotance Cvičení rodičů s dětmi Zlatá brána Vapity Hudebně pohybové činnos- ti Přípravka florbal Přípravka fotbal

Vysvětlivky: V. K. – Valašské Klobouky

X – nevyskytuje se

Z tabulky 1. je patrné, že největší nabídku pohybových aktivit poskytuje město Valašské Klobouky, což je vzhledem k jeho počtu obyvatel a k tomu, že se v ostatních případech jedná o obce, výsledek, který se dal očekávat.

Níže si charakterizujeme také ostatní obce, v nichž bylo provedeno dotazníkové šetření, jímž se budeme podrobně zabývat v praktické části práce.

Lipina

Obec Lipina leží jihozápadně od Valašských Klobouk. Je to vesnice zhruba o 250 obyvatelích, která se nachází v hornaté přírodě. První zmínka o vesnici pochází z roku 1407.

K městu Valašské Klobouky byla připojena v roce 1976. Z této vesnice vede cesta k jedinému rekreačnímu centru Valašskoklobucka, hotelu Jelenovská. v Lipině se nachází jezdecká stáj a hipoklub. Jezdecký klub pořádá letní dětské tábory, přes rok pak dětský kroužek s výukou jízdy na koni (Odehnal, 2005).

Mirošov

Mirošov je malá vesnice ležící severozápadně od Valašských Klobouk. První písemná zmínka o ní pochází z roku 1460 a k městu Valašské Klobouky byla připojena v roce 1964. Žije zde asi 95 obyvatel. Mezi zajímavosti obce patří roubená zvonice na návsi, která je státem chráněnou nemovitou kulturní památkou. Při břehu obcí protékajícího potoka Smolinky se v katastru obce nachází chráněná oblast Podskaličí. V Mirošově působí aktivní sbor dobrovolných hasičů, který zaznamenává úspěchy také na pohárových soutěžích. Zdejší hasiči mají velkou podporu obce. Mimo jiné vedou také kroužek Mladý požárník, do kterého mohou chodit i děti předškolního věku (Odehnal, 2005).

Smolina

Obec Smolina leží jihovýchodně od Valašských Klobouk. První písemná zmínka o ní pochází z roku 1503 a k městu Valašské Klobouky byla připojena v roce 1980. Žije zde zhruba 275 obyvatel. Mezi zajímavosti obce patří pětiboká zvonice na návsi, která je státem chráněnou nemovitou kulturní památkou. Vší protéká potok Smolinka. Podél jeho toku se rozkládá přírodní památka Smolinka, chráněné území s výskytem šafránu bělokvětetého. V roce 1953 byl v obci postaven Dětský domov Smolina, v němž dnes žije několik desítek dětí. Součástí dětského domova je praktická a střední škola (Odehnal, 2005).

Tichov

Vesnice Tichov leží severozápadně od města Valašské Klobouky. První písemná zmínka o něm pochází z roku 1422, kdy obec ještě patřila do broumovského panství. Od roku 1980 spadal Tichov pod Valašské Klobouky, od nichž se v roce 1993 osamostatnil. Žije zde asi 340 obyvatel (Současnost obce, 2008).

Poteč

Vesnice Poteč leží severovýchodně od Valašských Klobouk. Obec byla založena jedním z klobouckých farářů v roce 1341. V současné době zde žije asi 760 obyvatel. Obec Poteč má vlastní mateřskou školu a také knihovnu, v níž jsou k sehnání také obrázkové knihy pro předškoláky (Vítejte na oficiálních stránkách obce Poteč, 2009).

V této kapitole byly krátce představeny jednotlivé vesnice spadající do oblasti Valašsko-klobucka, na niž se v této bakalářské práci zaměřuji. Konkrétně se zajímám o to, jaká je v této oblasti nabídka volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku. V návaznosti na to jsem si kladla také další související otázky, na něž jsem následně hledala odpovědi v praktické části práce.

V následující kapitole se zaměřím na konkrétní organizace, které se na Valašskoklobucku zabývají náplní volného času dětí, přičemž vytipuji takové pohybové aktivity, které přímo cílí na předškoláky.

4.2 Organizace a jednotlivé sportovní aktivity

Jak již jsme mohli vidět v tabulce 1., většina volnočasových pohybových aktivit se odehrává ve městě Valašské Klobouky. Z okolních vesnic nabízí pohybové aktivity předškolákům pouze Mirošov. Zdejším hasičským sborem provozovaný kroužek „mladý hasič“ je určen také dětem předškolního věku.

Informace o jednotlivých volnočasových pohybových aktivitách jsem získala osobní účastí na dané aktivitě, popřípadě z rozhovoru s vedoucím dané aktivity.

4.2.1 Dům dětí a mládeže Valašské Klobouky

Nejširší škálu volnočasových aktivit na Valašskoklobucku poskytuje Dům dětí a mládeže, který sídlí přímo ve Valašských Kloboukách. Dům dětí a mládeže je zajímavý nejen pestrou nabídkou nejrůznějších kroužků (celkem 51), ale také tím, že si zde na své přijdou děti předškolního věku, s nimiž se mohou kroužků účastnit také maminky.

Budova Domu dětí a mládeže nedávno prošla rekonstrukcí. Byl zde nově vybudován bezbariérový přístup a sociální zařízení pro handicapované klienty, byly opraveny třídy a rekonstrukcí prošlo také venkovní hřiště s pískovištěm a dětskými průlezkami. Na hřiště je velmi dobrý přístup také pro maminky s kočárky, což je velmi praktické, zejména má-li žena 2 a více dětí, z nichž je jedno např. v batolecím a jiné v předškolním věku.

V prvním podlaží Domu dětí a mládeže se nacházejí prostory určené ke sportovním aktivitám, včetně posilovny. Zde jsou dětem k dispozici žíněnky, trampolíny, švihadla a míče, s nimiž mohou cvičit. V případě předškoláků se tady předpokládá doprovod dospělé osoby. Takto staré děti však daleko frekventovaněji využívají venkovní hřiště. Další poschodí

nabízí zázemí pro děti, které se věnují výtvarným, pěveckým nebo jiným nepohybovým kroužkům.

Dům dětí a mládeže pořádá také příměstské tábory a organizuje zájezdy do Chorvatska či Španělska (Přehled plánovaných kroužků. *DDM Valašské Klobouky*, 2012).

Aerobik

Kroužek aerobiku je určen dětem od 3–7 let. Koná se jedenkrát týdně. Ačkoli je kroužek určen převážně pro děvčata, mohou je samozřejmě navštěvovat také chlapci. Děti zde tančí jak na hudbu moderní, tak na hudbu s dětskou tematikou. Nejdříve se rozcvičí, aby zahřály svaly. Následuje tancování na pomalejší skladby s výrazným rytmem a později na skladby rychlejší s měnícím se rytmem. Děti zde ve skupinkách i samostatně nacvičují různé taneční choreografie, s nimiž následně vystupují např. na Dni matek.

Folklórní kroužek Malušata

Jde o folklórní soubor pro děvčata i chlapce, který je obdobou Klobučanu, zdejšího folklórního souboru dospělých. Děti se zde učí základy lidových tanců a nacvičují krátké scénky, jejichž součástí je odkaz k lidovým tradicím a zvykům na Valašskoklobucku. Tyto scénky doprovázejí zpěvem. Atmosféru folklórnímu kroužku dodává také to, že každé z dětí má vlastní jednoduchý kroj, v němž nejen vystupují, ale také trénují.

Diskotance

Taneční skupina Eles sídlící ve Valašských Kloboukách přijímá děti ve věku od 5 let. Tato skupina učí děti základům diskotanců, přičemž je později zapojuje do složitějších choreografií. Eles dosahuje velmi dobrých výsledků na celostátních soutěžích. Trénink probíhá dvakrát týdně. Děti tancují převážně na moderní hudbu, přičemž se tvorby choreografií mohou aktivně účastnit – jejich nápady jsou vítány.

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičení rodičů s dětmi je praktická aktivita, při níž mohou rodiče své děti sledovat přímo při cvičení. Děti jsou naopak díky přítomnosti rodičů více motivovány, cvičení je více baví a více se snaží. Při této aktivitě nejde o výkony, ale spíše o celkové protažení těla. Děti mohou cvičit ve dvojici s kamarádem, s rodičem, případně samostatně. Při této aktivitě jsou využívány různé překážkové dráhy, tanečky, hry na honěnou atd. Instruktor této hodiny zde funguje spíše jako rádce a koordinátor. Cvičení rodičů s dětmi se koná jednou týdně.

4.2.2 Rodinné centrum Kaštánek

Rodinné centrum Kaštánek poskytuje služby rodinám s dětmi. Vytváří přívětivé prostředí, v němž mohou děti a rodiče či prarodiče aktivně trávit společný čas, setkávat se a komunikovat s dalšími klienty, účastnit se tvořivých programů, vzdělávat se, odpočinout si i nabrat nové síly a inspiraci v každodenní péči o děti. Návštěvníkům je zde k dispozici herna, kuchyňský kout, přebalovací pult, kojící koutek, internet zdarma a služba hlídání dětí. Od září 2012 zde denně funguje Šikulaklub určený dětem od 2 do 4 let, které ještě nechodí do školky, ale chtějí a zvládnou si hrát a rozvíjet se bez přítomnosti matky. Rodinné centrum Kaštánek mimo to zajišťuje psychologické poradenství, poradenství při hledání zaměstnání, předporodní kurzy, konzultace s fyzioterapeutem, logopedii aj.

Cílem organizace je kromě rozvoje aktivního a tvořivého života rodiny prevence negativních jevů v rodinách, ale i podpora vrstevnických vztahů mezi dětmi od raného dětství, rozvoj jejich komunikačních dovedností, vzájemné tolerance a porozumění. Kaštánek denně nabízí dětem pohybové, výtvarné, hudební, taneční, rukodělné i sociální aktivity, jichž se často účastní společně s rodiči. Centrum pořádá také činnosti na zahradě a výlety do přírody. Součástí centra je agrodvůr s domácími hospodářskými zvířaty, o něž se děti pomáhají starat. Centrum Kaštánek je součástí komunitního plánování a členem Sítě mateřských center ČR (Rodinné centrum Kaštánek, 2013).

Zlatá brána

Každý pátek pořádá Kaštánek půlhodinové tanečky pro děti od jednoho roku až po předškoláky. Pohyb je doprovázen zpěvem a různými rytmickými cvičeními. Tanečků se mohou děti účastnit s rodiči, ty starší pak samostatně. O páteční tanečky je velký zájem.

Kaštánek podporuje zejména volný pohyb dětí a pohyb na čerstvém vzduchu. Z tohoto důvodu často organizuje výlety a procházky do přírody. Na zahradě jsou dětem volně přístupné trampolína, houpačky či skluzavky. Uvnitř centra je dětem k dispozici skákací hrad, kolochodky nebo odrážedla. K oblíbeným pohybovým aktivitám předškoláků patří prolézání uměle vytvořených překážek, tzv. „opičí dráhy“.

4.2.3 Kosenka

Kosenka je dobročinný svaz ochránců přírody, jehož členy spojuje zájem o životní prostředí. Posláním organizace Kosenka je ochrana a obnova přírody, krajiny a kulturního dědictví, environmentální výchova, poradenství a podpora trvale udržitelného života regionu jižního Valašska.

Kosenka organizuje největší společenskou událost Valaškoklobucka, kterou je Mikulášský jarmek. Na něm jsou k vidění tradiční čertovské družiny s Mikulášem a řada řemesel – kutí koní, pletení košíků, paličkování krajek, valašská zabijačka apod.

Kosenka pořádá také Tradiční kosení bělokarpatských orchidejových luk. Jedná se o každoroční ruční sečení luk nad Valašskými Klobouky, které má chránit vzácné místní orchideje (O nás - kdo je Kosenka, 2009).

Vapity

Vapity je ekologický kroužek určený dětem od 4 do 15 let. Děti se zde učí o ochraně přírody a životního prostředí, chodí čistit lesy a sadit stromky. Děti se zde mohou věnovat jízdě na koni i péči o zvířata a pomáhat při organizaci tradičních Valaškoklobuckých akcí.

4.2.4 Základní umělecká škola

Základní umělecká škola ve Valašských Kloboukách vyučuje své žáky ve třech stěžejních oborech, a sice v hudebním, výtvarném a tanečním. Škola má své zázemí ve vile, kterou navrhl významný architekt Hubert Gressner. Díky dlouholeté tradici kvalitní výuky místní uměleckou školu vyhledávají rodiče dětí z celého okolí (O škole, 2012).

Hudebně pohybové činnosti

Hudebně pohybové činnosti navštěvují pouze děvčata. Důvodem je pravděpodobně to, že tato volnočasová pohybová aktivita velmi připomíná balet, i když podle vysvětlení zdejší trenérky se o balet nejedná. Aktivita dětí spočívala v tom, že různě poskakovaly do rytmu klavíru, který se průběžně střídal – nejdříve pomalý, následně rychlý. V tomto kroužku je kladen velký důraz na správné držení těla a dýchání.

4.2.5 TJ Spartak

Fotbalový klub ve Valašských Kloboukách má velkou podporu města. Klub má nově zrekonstruovanou tribunu a hřiště, na kterém trénují děti od nejmenších (přípravka) až po tým veteránů (staří páni). V okolí Valašských Klobouk je o tento sport velký zájem – právě

z tohoto důvodu otevírá klub týmy přípravy, mladších žáků, starších žáků, dorostu i mužů. Začne-li dítě s fotbalem v předškolním věku, může zde hrát fotbal do té doby, dokud ho baví, nebo dokud mu to zdraví dovolí.

Přípravka fotbal

Fotbalový klub pořádá přípravku pro chlapce od věku 4 let. Velkou výhodou vidím v tom, že děti sportují převážně ve venkovních prostorách. Přípravka fotbalu je určena pro chlapce. Chlapci se zde seznamují s pravidly hry, s vedením míče, se správnou technikou běhu. Učí se zde také spolupracovat, což je u dětí předškolního věku velmi důležité. Přípravku vede zkušený trenér, který dbá na správné protažení a závěrečný strečink. Fotbalová přípravka často hraje přátelská utkání s týmy z okolních vesnic a měst.

4.2.6 Sokol

Sokol Valašské Klobouky má více než stoletou tradici, ale Sokol dnes a „včera“ se nadá srovnávat. Dnešní prostředí Sokola je mnohem modernější a nabídka aktivit pestřejší. Organizace disponuje vlastní sokolovnou (tělocvična), tanečním sálem, chatou s velkým venkovním prostranstvím. Všechny zmiňované prostory je možné si také zapůjčit. Pořádá se zde množství sportovních turnajů, tanečních zábav, velkých táborových ohňů atd.

Přípravka florbal

Přípravka florbalu je určena jak dívkám, tak chlapcům ve věku od čtyř let. Náplní přípravy je sehrát tělo s florbalovou hokejkou, naučit se vést míček na hokejce i trénink jednoduchých střel. Trénink obsahuje i aktivity k rozvoji celkové motoriky dítěte. Děti si zde osvojují také určitý řád a seznamují se s pravidly sportu. Nácvik správného běhu, všestranné rozcvičení těla a také závěrečný strečink jsou zde pravidlem. Poplatkem Sokolu je členský příspěvek ve výši 200 Kč ročně. Florbal je označován jako bezkontaktní sport. Znamená to, že sebemenší tělesný kontakt je pískán jako faul. Dovoleno je pouze tělesný kontakt a to „rameno na rameno“, proto si myslím, že je i pro předškolní děti vhodný. Negativum vidím v tom, že děti trénují v halách, kde zatěžují klouby a nepohybují se na čerstvém vzduchu.

4.2.7 Sbor dobrovolných hasičů Mirošov

Obec Mirošov má velmi dobrou základnu v hasičském sportu. Hasiči z Mirošova pořádají kroužek pro děti od 5 let. Děti se zde seznamují s hasičským sportem a spíše symbolicky trénují hasičský útok a štafetu 4x60 m s překážkami. Při hasičském útoku mají děti za úkol

nejdříve spojit všechny hadice a savice na základně. Část dětí potom běží s hasičskými stříkačkami směrem k terčům a druhá část míří se savicemi do kádě s vodou. K dispozici je dětem vždy strojník (dospělá osoba), který obsluhuje hasičský stroj a pomáhá radou i fyzicky (pro takto malé děti je samozřejmě obtížné všechno bezpečně spojit). Při štafetě 4x60 m dítě v první dráze překonává kladinu 20 cm nad zemí 2,5 m dlouhou. V druhé dráze přeskakuje 60 cm vysokou bariéru o výšce 50 cm, ve třetí dráze je pak připraven prázdný minimax, který musí přenést 20 metrů a postavit na vytyčené místo. V poslední dráze jsou přichystány hasičské hadice, které je třeba spojit k sobě, jednu koncovku zapojit do rozdělovače a další do pranice, s níž se běží do cíle. Tento kroužek je bezplatný. Jednou ročně se děti účastní hasičské okrskové soutěže, i když účast tak malých dětí je zde vnímána spíše jako exhibice než jako plnohodnotná soutěž.

Myslím si, že kladný vztah ke sportu je velice důležitý. Podle mého názoru však není dobré zatěžovat dítě stále jedním sportem, neboť je ve vývinu a zatěžování jediného druhu svalstva by mu mohlo výrazně škodit. Je dobré aktivity střídat a doplňovat. Podstatné je podle mého názoru respektovat samotné dítě a nabízet mu takové aktivity, které jej samotné baví. Pravděpodobnost, že se bude dítě dané aktivitě věnovat i dále, je pak mnohem vyšší. Zvolí-li rodiče dítěti tu pravou aktivitu již v útlém věku, může se pak stát velmi dobrou prevencí do budoucna.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

Zatímco v teoretické části jsem se zaměřila na definování pojmů volný čas, předškolní věk, oblast Valašskoklobucka a každý z nich jsem se snažila rozvést a vysvětlit, v následující části se zaměřuji na praktický výzkum. S jeho pomocí chci získat odpovědi na to, jaké pohybové aktivity zkoumaný region nabízí, zda jimi dokáže oslovit poptávku předškoláků, respektive jejich rodičů, jak cílí v této oblasti na dívky a jak na chlapce, jaký je rozdíl v nabídce města a okolních vesnic a v neposlední řadě, jaké jsou názory samotných rodičů.

Při realizaci výzkumu jsem postupovala dle rad z knihy Úvod do pedagogického výzkumu P. Gavory (2000), při následném vyhodnocování hypotéz mi byla nápomocná publikace M. Chráska (2007).

5.1 Výzkumné cíle

Hlavním cílem výzkumu této bakalářské práce bylo zjistit, jaké možnosti v oblasti volnočasových pohybových aktivit dětem předškolního věku poskytuje Valašskoklobucký region.

Dílčí cíle

- Zjistit, jaké volnočasové pohybové aktivity region nabízí.
- Zjistit, zda je v regionu dostatečné množství pohybových aktivit pro děti předškolního věku.
- Zjistit, v jaké míře cílí tyto volnočasové pohybové aktivity na chlapce a v jaké na děvčata.
- Srovnat možnosti volnočasových pohybových aktivit ve městě a ve vesnicích tohoto regionu.
- Zjistit názory rodičů na možnosti volnočasových pohybových aktivit pro předškoláky v regionu.

5.2 Výzkumné otázky a hypotézy

K objasnění této problematiky jsem si položila několik výzkumných otázek a stanovila hypotézy. Za pomoci dotazníkového šetření jsem na ně získala odpovědi.

1. Jaké volnočasové pohybové aktivity nabízí region Valašskoklobucko pro předškoláky?

2. Jaký je v daném regionu výběr volnočasových pohybových aktivit pro předškoláky?
3. Jaké možnosti zapojit se v regionu do volnočasových pohybových aktivit mají děti obou pohlaví?
4. Jaké možnosti zapojit se do volnočasových pohybových aktivit mají děti na vesnici a děti ve městě tohoto regionu?
5. Jaké jsou názory rodičů na volnočasové pohybové aktivity pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku?

Výzkumné hypotézy jsem formulovala u výzkumných otázek číslo 3 a 4.

Cílem je zjistit, zda má pohlaví vliv na možnosti volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku.

H_0 Chlapci mají stejné možnosti volnočasových pohybových aktivit jako děvčata.

H_1 Chlapci mají menší možnosti volnočasových pohybových aktivit než děvčata.

Cílem je zjistit, zda má místo bydliště vliv na možnosti volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku.

$2H_0$ Děti z vesnice mají stejné možnosti volnočasových pohybových aktivit jako děti z města.

$1H_1$ Děti z vesnice mají menší možnost pohybových aktivit než děti z města.

Typ výzkumného problému

U otázky 1, 2, a 5 je typ výzkumného problému deskriptivní neboli popisný. U těchto otázek hledáme odpovědi na výzkumné otázky. Zjišťuje a popisuje situaci, stav nebo výskyt určitého jevu. U otázky 3 a 4 se jedná o relační typ výzkumného problému, jde zde o porovnávání více jevů mezi sebou.

5.3 Výzkumné metody

Pro výzkumné šetření jsem zvolila kvantitativní typ výzkumu. Patří mezi základní druhy pedagogických výzkumů. Jeho cílem je sběr dat s následným vyhodnocením.

Jako výzkumnou metodu jsem použila dotazník, a to především z důvodu rychlého získání dat. Dotazník obsahuje 17 otázek. V úvodní části tohoto dotazníku jsem se respondentům představila a vysvětlila jim, co je jeho účelem. Na začátku dotazníku byly použity otázky,

kteřé se ptaly na demografické údaje, jádru pak obsahovalo otázky přímo související s volnočasovou pohybovou aktivitou. Součástí byly také doplňující otázky. K šetření byly použity otázky uzavřené a otázky polouzavřené.

K uzavřeným otázkám jsem se přiklonila v případě dotazů číslo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17. Výhodou těchto otázek je, že odpovědi na ně jsou předem připraveny, respondent tedy jen zvolí jednu z nich, čímž je následné vyhodnocování odpovědí snadnější. Polouzavřené otázky jsem použila u dotazů číslo 11 a 12. V těchto případech se tedy jednalo o otázky, u nichž měli respondenti možnost uvést jinou odpověď, pokud si nevybrali z předpřipravených možností.

5.4 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor dotazníkového šetření tvořili rodiče dětí předškolního věku (od 3 do 6–7 let věku) na Valašskoklobucku. Pro zajímavost jsem u otázky dotazující se na věk dětí zařadila také možnost méně než 3 roky. Výzkumný soubor se skládal celkem z 62 respondentů.

5.5 Sběr dat

Před samostatnou realizací výzkumu jsem provedla menší předvýzkum. Jeho cílem bylo zjistit, jsou-li otázky v dotazníku položeny tak, aby je respondenti chápali a orientovali se v nich. Vybrala jsem si 5 náhodných rodičů, jejichž děti jsou v předškolním věku a rozdala jim vyhotovený dotazník. Díky jejich vyplnění jsem v dotazníku našla nedostatky a upravila je.

K realizaci výzkumu jsem použila dva způsoby. Část dotazníků jsem rodičům předávala osobně, druhou část pak zprostředkovaně, tedy prostřednictvím druhé osoby. Mezi respondenty jsem celkem rozdala 100 dotazníků, z toho část dotazníků v mateřské škole, část v rodinném centru a část v ordinaci pediatra. V každém z těchto zařízení jsem několik dotazníků zanechala a ty pak byly rodičům předávány zdravotní sestrou nebo učitelem. Osobám, které dotazníky předávaly dál, jsem jednotlivé otázky vysvětlila, abych předešla případným nejasnostem. Návratnost dotazníků byla 65 %, z čehož 3 byly vyřazeny z důvodu špatného vyplnění. Získané data jsem následně analyzovala a vyhodnotila.

6 VYHODNOCENÍ A INTERPRETACE DAT

Po shromáždění dotazníků jsem provedla jejich kontrolu a nesprávně vyplněné dotazníky vyřadila (3 kusy).

Pro lepší orientaci jsem získané informace za pomoci počítačového programu zpracovala do tabulek a grafů.

6.1 Interpretace dotazníkového šetření

V samotném úvodu dotazníku se objevují tzv. otázky identifikační. Jejich úkolem je skupinu respondentů určitým způsobem specifikovat, přiblížit a případně odlišit.

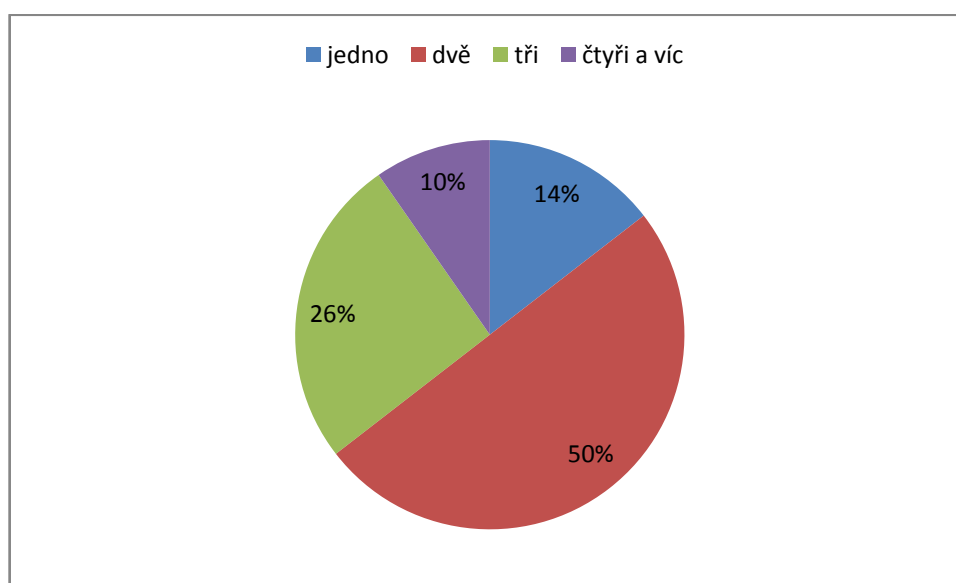
Otázka číslo 1: Bydlíte ve

Tabulka 2. Místo bydliště

	Relativní četnost	Absolutní četnost v %
Valašské Klobouky	41	66
okolní vesnice	21	34
Celkem	62	100

Tabulka 2. znázorňuje, že větší část dotazovaných tvořili respondenti z Valašských Klobouk. Bylo jich celkem 41, což je 66 % z celkového počtu respondentů. Menší část respondentů, tedy 21 (34 %) bylo z okolních vesnic.

Otázka číslo 2: Kolik máte dětí?

Obrázek 2. Počet dětí

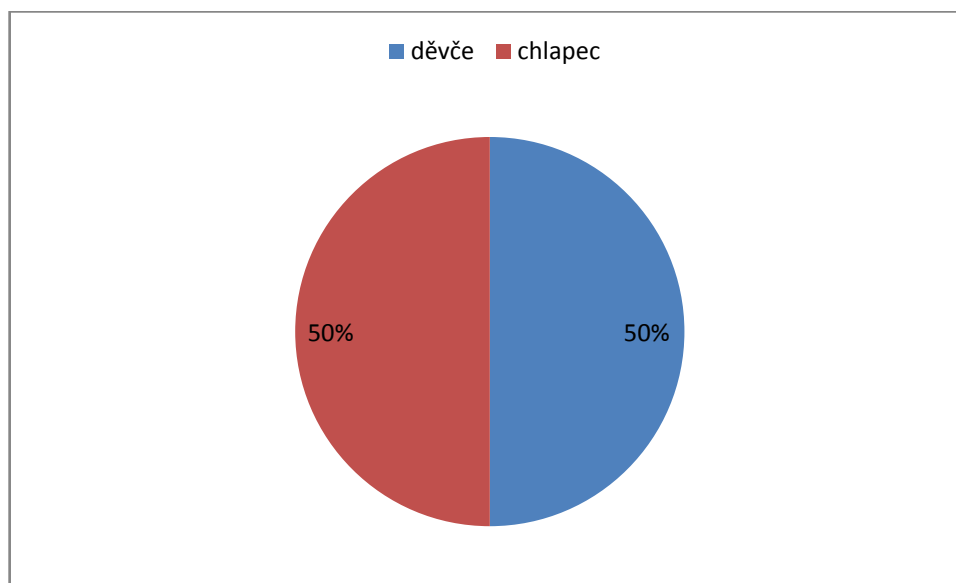
Výzkumný soubor byl nejvíce zastoupen rodinami se dvěma dětmi, a to hned ve 31 případech. 50 % respondentů tedy uvedlo, že má dvě děti. 16 respondentů (26 %) uvádí, že má 3 děti. Ze 14 % byly ve výzkumu zastoupeny rodiny s jedním dítětem (jedná se o 9 respondentů). Nejméně, a to 6 rodin (10 %) tvoří rodiny se čtyřmi a více dětmi.

Ve Valašských kloboukách byly výsledky následující: 7 rodin s 1 dítětem, 18 rodin se 2 dětmi, 12 rodin se 3 dětmi a 4 rodiny se 4 nebo více dětmi.

Výsledky okolních vesnic: 2 rodiny s 1 dítětem, třináct rodin se 2 dětmi, 4 rodiny mají 3 děti a 2 rodiny se 4 a více dětmi.

Z těchto čísel je patrné, že v dnešní době již nejsou rodiny tolik početné, jako tomu bývalo v minulosti, kdy měli naši prarodiče i 10 sourozenců. Pro moderní rodinu 21. století jsou většinou typické 2 děti.

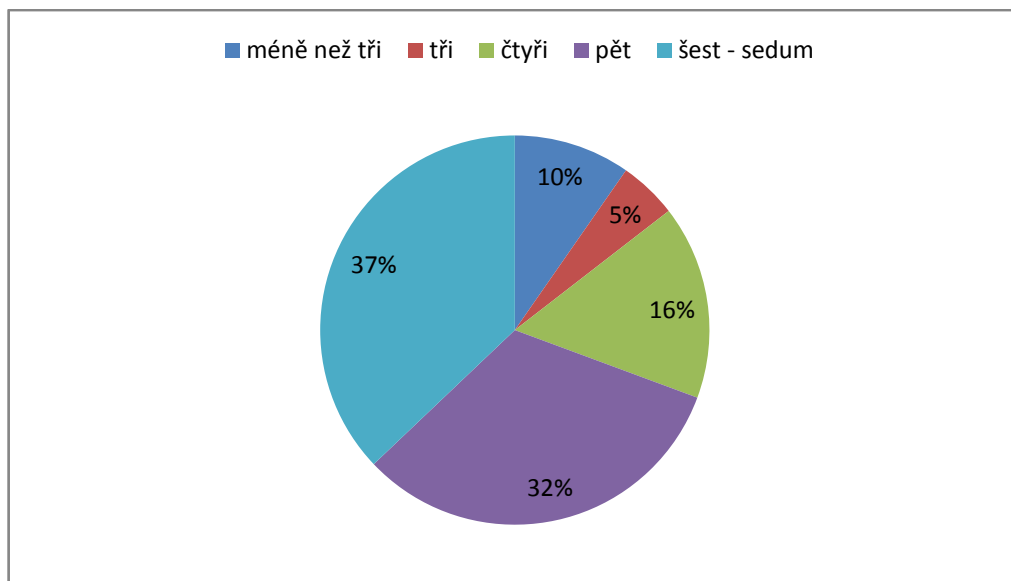
Otázka číslo 3: Pohlaví Vašeho dítěte

Obrázek 3. Pohlaví dětí

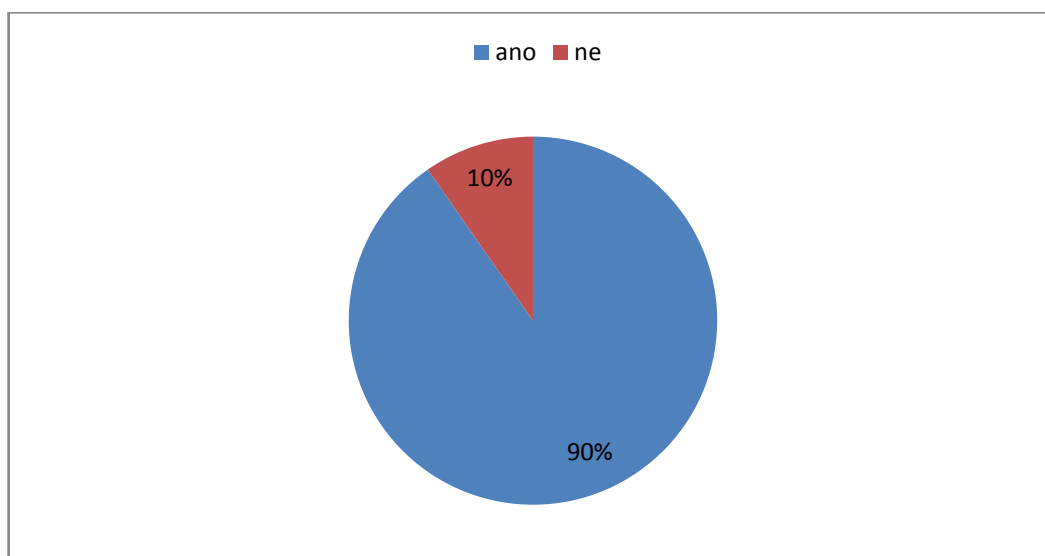
U této otázky byly odpovědi zastoupeny po 50 %. Počet chlapců a počet dívek se tedy shodoval. Jak chlapců, tak děvčat bylo celkem 31.

Ve Valašských Kloboukách bylo v dotazníkovém výzkumu zastoupeno 22 chlapců a 19 děvčat. Na vesnicích bylo více děvčat než chlapců, tedy 12:9.

Otázka číslo 4: Věk Vašeho dítěte

Obrázek 4. Věk dětí

Graf 4. znázorňuje věkové rozdělení dětí respondentů. Největší zastoupení měla skupina dětí ve věku 6–7 let. Z celkového počtu respondentů to bylo 37 %, což je 23 dětí. O něco méně, a sice 20 (32 %) bylo dětí pětiletých. V počtu 10 (16%) byly ve výzkumu zastoupeny děti čtyřleté. Malou skupinu, tedy 6 osob (10 %) tvořily děti mladší tří let. Nejmenší 5% zastoupení tvořila skupina tříletých dětí. Jednalo se o 3 děti z celkového počtu respondentů. Dvě poslední skupiny jsem do dotazníkového šetření zařadila pouze pro zajímavost.

Otázka číslo 5: Navštěvuje Vaše dítě mateřskou školu?

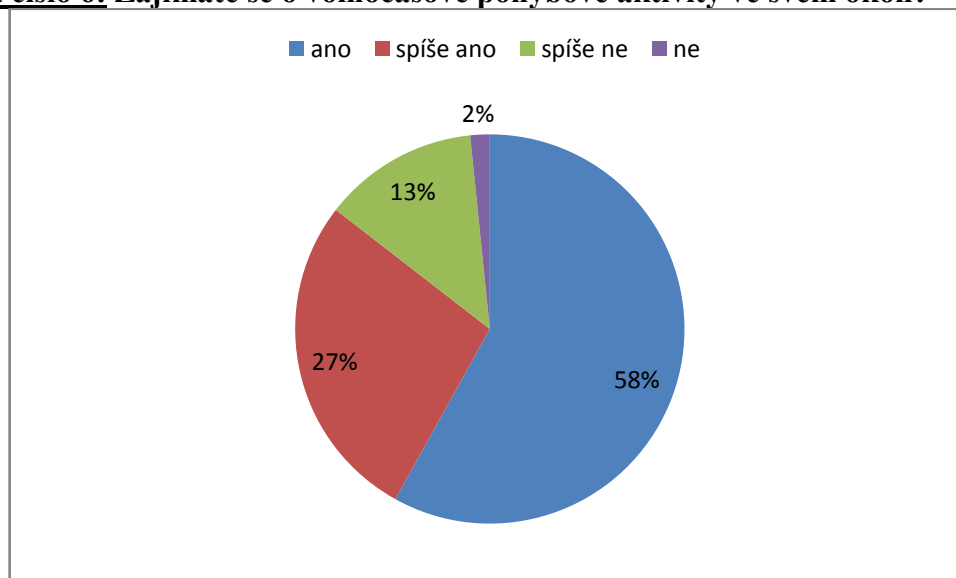
Obrázek 5. Návštěvnost mateřské školy

Z grafu 5. lze vyčíst, že děti většiny respondentů navštěvují mateřskou školu. Celkem se jedná o 56 dětí, což je 90 %. Pouhých 6 rodičů (10 % dotazovaných) uvedlo, že jejich dítě mateřskou školu nenavštěvuje. Z Valašských Klobouk navštěvuje mateřskou školu 22 chlapců a 18 dívek. Pouze 1 dívka mateřskou školu nenavštěvuje. Z okolních vesnic mateřskou školu navštěvuje 7 chlapců a 9 děvčat. Mateřskou školu nenavštěvují 2 chlapci a 3 dívky.

Následující otázky se váží přímo k volnočasovým pohybovým aktivitám dětí předškolního věku na Valašskoklobucku.

Na výzkumnou otázku Jaké nabízí region volnočasové pohybové aktivity pro předškoláky, nám odpovídají dotazníkové otázky č. 6, 9, 10, 11, 13.

Otázka číslo 6: Zajímáte se o volnočasové pohybové aktivity ve svém okolí?

Obrázek 6. Zajímání se o volnočasové aktivity

Rodiče předškolních dětí na Valašskoklobucku se z 58 % zajímají o volnočasové pohybové aktivity věkově cílené na jejich děti. Celkem je těchto rodičů 36. 17 rodičů (27 %) se o volnočasové pohybové aktivity „spíše zajímá“. Mezi respondenty byli ale i ti, kteří se o volnočasové pohybové aktivity „spíše nezajímají“ (13 %, tedy 8 rodičů) nebo „nezajímají vůbec“ (1 dotazovaný). Mezi rodiči z města byly zastoupeny všechny uváděné odpovědi, kdežto rodiče dětí z okolních vesnic odpovídali pouze v pozitivním smyslu, tedy „spíše ano“ nebo „ano“.

Otázka číslo 9: Navštěvuje Vaše dítě nějakou volnočasovou pohybovou aktivitu?

Tabulka 3. Kolik dětí navštěvuje pohybovou aktivitu

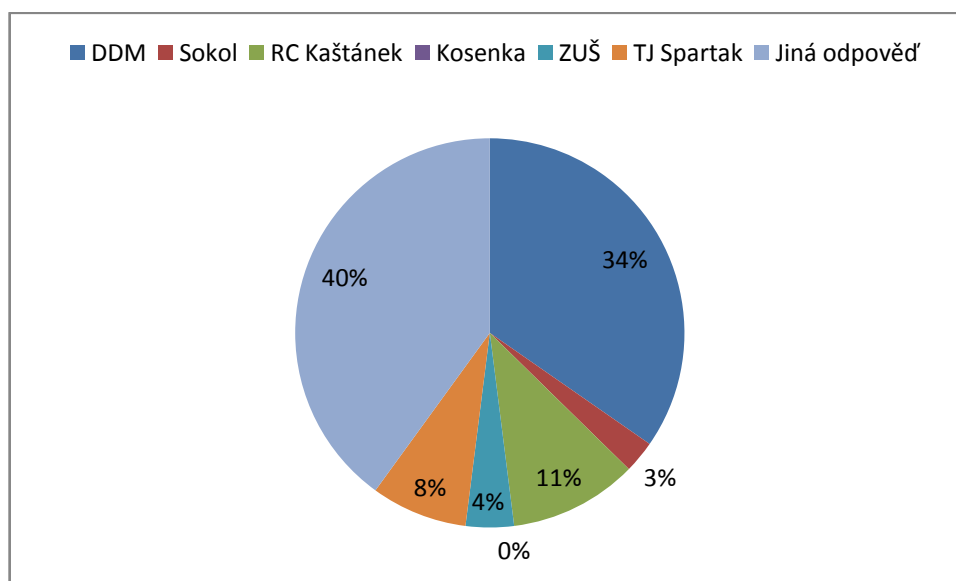
	Relativní četnost	Absolutní četnost v %
ano	34	55
ne	28	45
celkem	62	100

Volnočasovou pohybovou aktivitu navštěvuje více než polovina dětí respondentů, celkem tedy 55 %, což je 34. 28 dětí, tedy 45 % nenavštěvuje žádnou volnočasovou pohybovou aktivitu.

Z dotazovaných ve Valašských Kloboukách navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu 9 chlapců a 12 dívek. 13 chlapců a 7 dívek zde nenavštěvuje žádnou volnočasovou pohybovou aktivitu. Z okolních vesnic je to 6 chlapců a 7 dívek, kteří navštěvují a 3 chlapci a 5 dívek, kteří nikoli.

Otázka číslo 10: Pokud Vaše dítě navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu, která organizace ji pořádá?

Tato otázka byla polozavřená. Pokud si rodiče nevybrali z předpřipravené nabídky odpovědí, mohli využít možnost „jiná odpověď“ (jaká)“. U této otázky bylo možné zakroužkovat také více odpovědí (proto zde konečný součet odpovědí dává číslo 75).

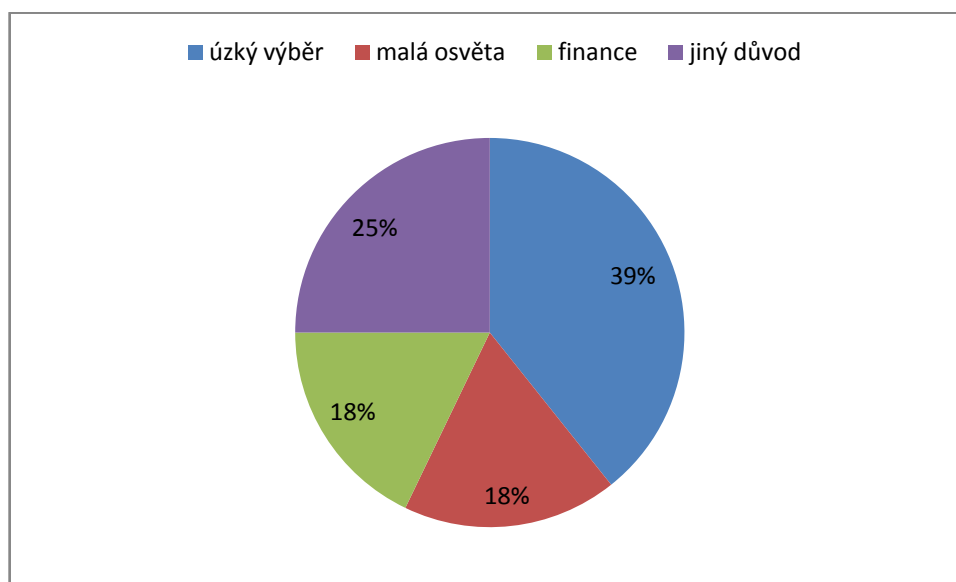
Obrázek 7. Volnočasové pohybové organizace

Na obrázku 7. lze vidět názvy organizací, které pořádají volnočasové pohybové aktivity na Valašskokloboucku. Největší počet dětí, tedy 26, navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu, kterou pořádá Dům dětí a mládeže ve Valašských Kloboukách. Jedná se celkem o 40 % dětí. Dalších 6 dětí navštěvuje pohybovou aktivitu v rodinném centru Kaštánek. Tyto děti představují 11% z celkového počtu. Fotbalu se věnuje 6 dětí, konkrétně navštěvují TJ Spartak Valašské Klobouky a představují 8 %. Méně než 5 % dětí chodí za aktivitami do Základní umělecké školy a Sokola. Základní uměleckou školu navštěvují 3 děti (4 %) a Sokol navštěvují 2 děti (3 %). Nulové zastoupení má Kosenka.

Největší počet respondentů zvolilo alternativu „Jiná odpověď“. Tato možnost byla zakroužkována celkem 30 krát, což představuje 40 % z celkového počtu respondentů. 2 rodiče uvedli, že jejich děti navštěvují Kulihrášek ve Valašských Příkazech, který provozuje svaz žen. Jedna z odpovědí zněla, že dítě navštěvuje soukromé hodiny, nebylo však přímo konkretizováno, o jaké hodiny jde. V 8 případech rodiče uvedli, že s dětmi navštěvují hřiště s prolézačkami, že chodí na tenis nebo si zaběhat a „vyvětrat se“ na louku.

Otázka číslo 11: Pokud Vaše dítě nenavštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu, z jakého je to důvodu.

Také tato otázka byla polouzavřená, respondenti tedy mohli zvolit alternativu „jiný důvod (jaký)“. 100 % zde bylo tvořeno počtem 28 respondentů.

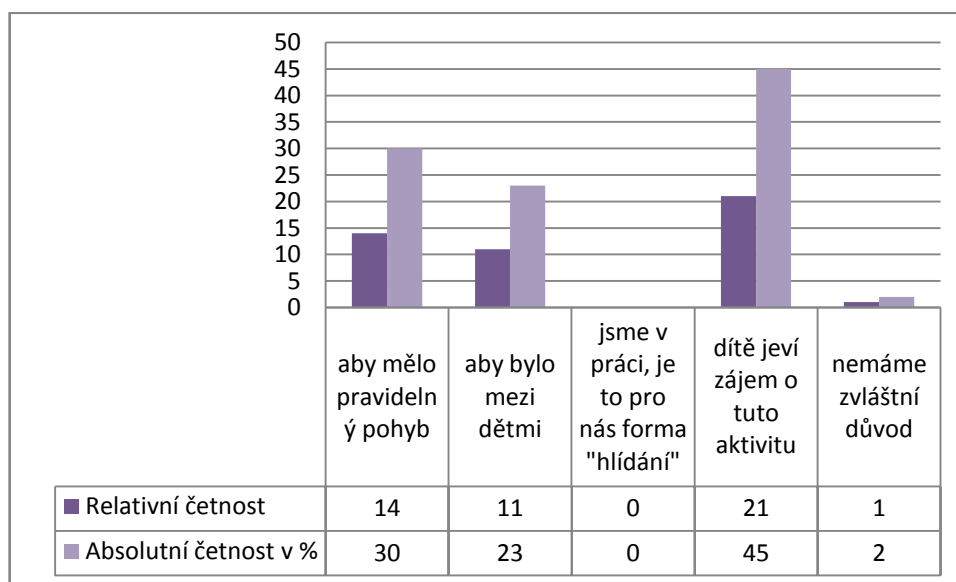
Obrázek 8. Důvody proč dítě nenavštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu
Z důvodu, že v nabídce podle názoru rodičů nebyla ani jedna vyhovující činnost, nenavštěvuje žádné volnočasové pohybové aktivity celkem 11 dětí, což je celkem 39 %.

Další rodiče uvedli jako důvod slabou osvětu a nedostatek financí. V obou případech jde o 8 dětí, tedy 18 % u obou odpovědí. 7 rodičů, což je 25%, zvolilo možnost odpovědět jinak. Uvedli, že dítě nejeví zájem o pohybovou aktivitu, nebo že to není možné kvůli zdravotním problémům. 2 respondenti uvedli, že jejich dítě nenavštěvuje pohybový kroužek kvůli dopravě, jelikož se jednalo právě o rodiny z okolních vesnic.

Otázka číslo 13: V případě, že Vaše dítě navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu, z jakého je to důvodu?

U této otázky měli respondenti možnost zakroužkovat více možností. Proto 100 % tvoří 47 odpovědí.

Obrázek 9. Důvody proč děti navštěvují pohybovou aktivitu

Z důvodu vlastního zájmu navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu nejvyšší procento dětí, a sice 21, což je 45 %. 30 % rodičů přihlašuje dítě do kroužku, aby mělo pravidelný pohyb. V tomto případě se jedná o 14 dětí. Z důvodu kontaktu s jinými předškoláky přihlašuje své děti do volnočasových aktivit 11 respondentů (23 %). 2 % respondentů nemají žádný zvláštní důvod, proč své děti do kroužku přihlásili.

Žádný s dotazovaných nevedl, že děti do volnočasových pohybových aktivit přihlašuje proto, že je to pro něj forma hlídání.

Jaký je v regionu výběr volnočasových pohybových aktivit pro předškoláky nám pomáhají objasnit dotazníkové otázky číslo 7 a 15.

Otázka číslo 7: Nachází se podle Vás v místě Vašeho bydliště dostatečné množství pohybových aktivit?

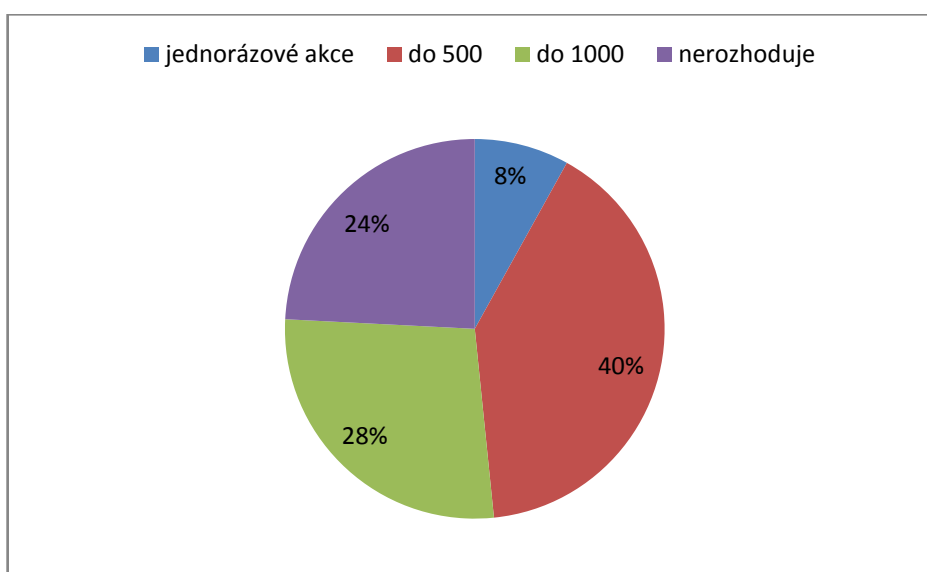
Tabulka 4. Dostatečné množství pohybových aktivit?

	Relativní četnost	Absolutní četnost v %
ano	26	42
ne	36	58
celkem	62	100

Z celkového počtu 62 respondentů si 26 myslí, že se v místě jeho bydliště nachází dostatečné množství pohybových aktivit. Jedná se tedy o 42 %. O něco menší číslo udává počet respondentů, kteří si myslí opak. Jedná se o celých 36 dotazovaných, tedy celkem o 58 %, což je bohužel většina.

Vzhledem k průřezu aktivitami, které byly zaznamenány v teoretické části práce, se k názoru většiny subjektivně přikláním. Domnívám se, že nabídka volnočasových pohybových aktivit v oblasti Valašskoklobucka je skutečně nedostatečná. Je sice pravdou, že pohybové aktivity mohou probíhat také na hřišti s prolézačkami, fotbalovém hřišti s míčem nebo na louce atd., v těchto případech se ale jedná o neorganizované a často spontánní aktivity, přičemž náš výzkum byl zaměřen především na aktivity organizované.

Otázka číslo 15: Kolik peněz jste ochotni investovat do volnočasových pohybových aktivit Vašeho dítěte pololetně?

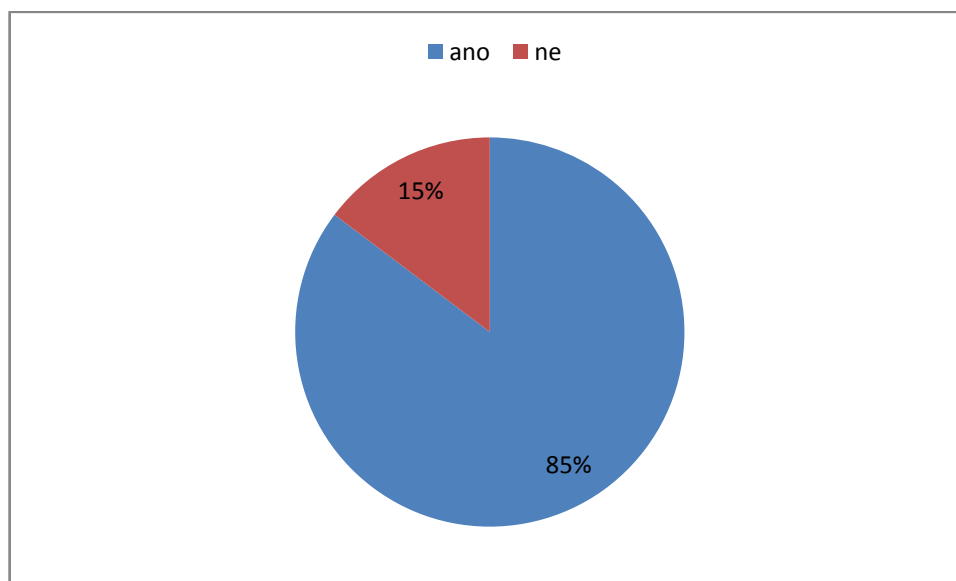
Obrázek 10. Investice do volnočasových pohybových aktivit.

Největší procento respondentů (40 %) uvádí, že jsou ochotni do volnočasových pohybových aktivit svých dětí investovat pololetně 500 Kč. Tento názor má 25 dotazovaných. 17 rodičů (28 %) je ochotných platit 1000 Kč pololetně. 15 dotazovaných (24 %) uvádí, že pro ně částka není rozhodující, zatímco 8 % respondentů uvádí, že se účastní pouze jednorázových akcí, na kterých se místo pololetního příspěvku platí jednorázové vstupné.

Z výsledků je patrné, že většina respondentů je ochotna do volnočasových pohybových aktivit svých dětí investovat i vyšší částky. Z výsledků lze však jen těžko vyčíst, zda do výše zmiňované částky počítají rodiče pouze členské příspěvky, nebo také nákup kopaček, cvičebních úborů a dalších pomůcek, které k dané aktivitě patří.

Na pátou výzkumnou otázku: Jaké jsou názory rodičů na volnočasovou pohybovou aktivitu pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku nám pomáhají objasnit otázky z dotazníku číslo 12, 14, 16, 17.

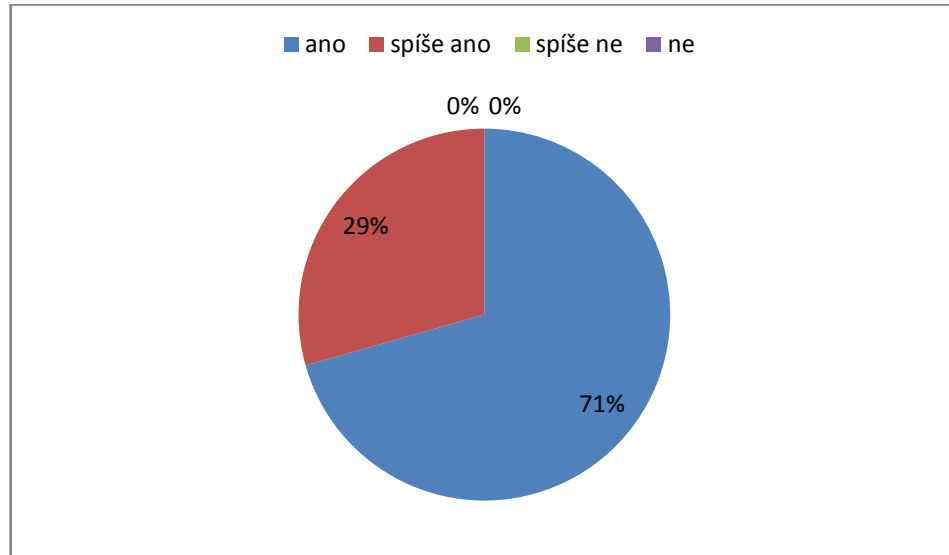
Otázka číslo 12: V případě, že Vaše dítě volnočasovou pohybovou aktivitu navštěvuje, jste spokojeni s jejím vedením?

Obrázek 11. Vedení volnočasové aktivity

Rodičů, kteří jsou s vedením spokojeni, je poměrně hodně, tedy 85 %, což je 29 respondentů. Nespokojení rodiče jsou ve výzkumu zastoupeni z 15 %, což představuje 5 dotazovaných osob. Děti všech pěti nespokojených rodičů navštěvují volnočasové pohybové aktivity pořádané Domem dětí a mládeže.

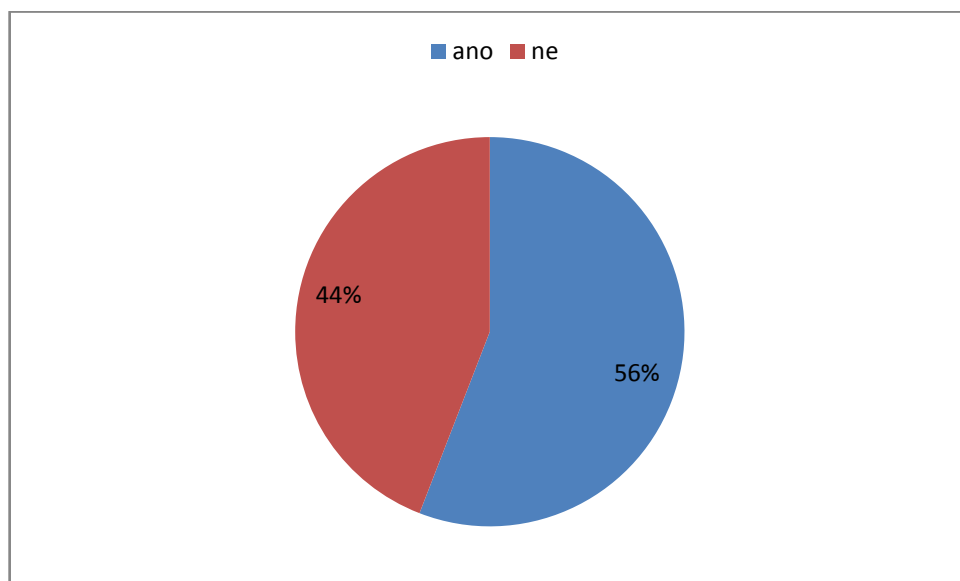
Otázka číslo 14: V případě, že Vaše dítě navštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu, vidíte na něm pozitivní odraz? (lepší tělesná zdatnost, zlepšení hrubé motoriky, prevence obezity?)

Obrázek 12. Pozitivní odraz

Na tuto otázku rodiče odpovídali pouze kladně, tedy „ano“ a „spíše ano“, což je podle mého názoru velmi pozitivní zjištění. Celých 71 % respondentů uvedlo, že volnočasová pohybová aktivita má na dítě pozitivní vliv. Tento pocit má 24 rodičů předškoláků. Z 29 % se respondenti přikláněli k odpovědi „spíše ano“. Celkem takto odpovědělo 10 dotazovaných.

Otázka číslo 16: Navštěvuje-li Vaše dítě volnočasovou pohybovou aktivitu, účastní se s ním aktivně některý z rodičů?

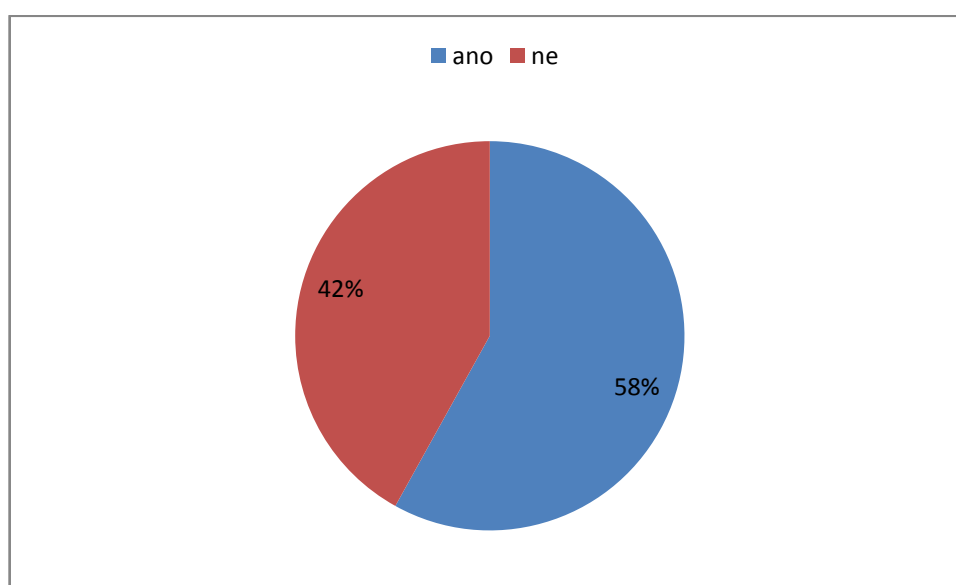

Obrázek 13. Aktivní účast s dítětem na volnočasové pohybové aktivitě.

19 respondentů (56 %) uvádí, že se volnočasových pohybových aktivit účastní aktivně se svým dítětem. 15 respondentů (44 %) uvádí opak. Toto zjištění mě velmi překvapilo, protože pouze 2 z nabízených volnočasových aktivit jsou přímo určeny rodičům s dětmi. Na druhou stranu je to pro mne příjemné zjištění – vždyť kdo jiný by měl jít dětem příkladem než jejich vlastní rodiče.

Otázka číslo 17: Ocenili byste, kdyby pořádala volnočasové pohybové aktivity také Mateřská škola Valašské Klobouky?

Před samotnou realizací výzkumu jsem zjistila, že Mateřská škola pro děti předškolního věku žádné volnočasové aktivity nepořádá.

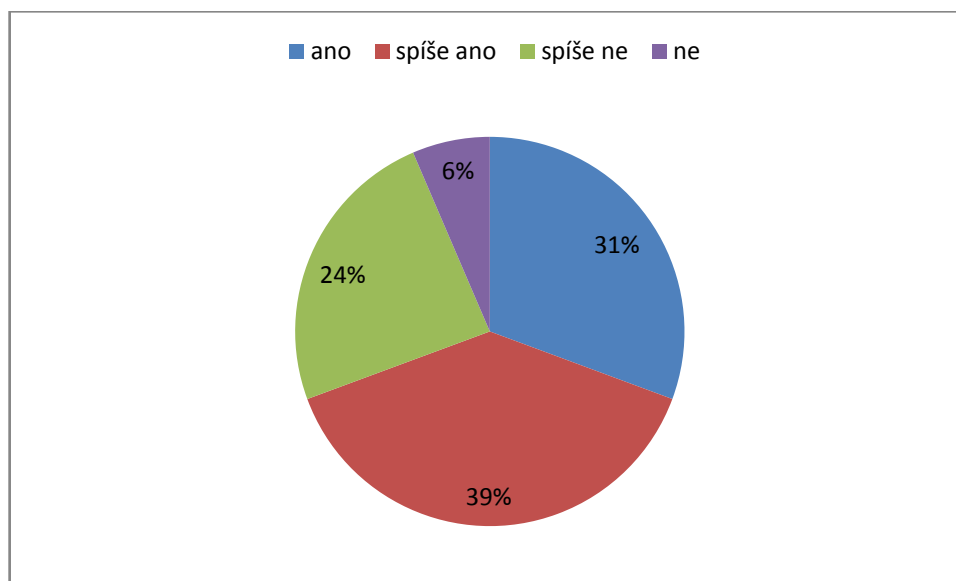

Obrázek 14. Zájem o volnočasové pohybové aktivity pořádané mateřskou školou
Většina respondentů (58 %) by ocenila, kdyby volnočasové pohybové aktivity pořádala také Mateřská škola Valašské Klobouky. Odpověď „ano“ zvolilo 36 respondentů. 42 % dotazovaných se domnívá, že nabídka ostatních organizací je dostačující a není potřeba, aby mateřská škola pořádala další volnočasové pohybové aktivity. Tento názor má 26 respondentů.

Volnočasové pohybové aktivity ve školce by uvítali především dotazovaní, jejichž dítě žádnou pohybovou aktivitu nenavštěvuje. Rodiče 2 dětí, které volnočasovou pohybovou aktivitu navštěvují, by tento typ aktivit ze strany školky uvítali.

Na výzkumnou otázku číslo 3 a 4 nám pomáhají najít odpověď stanovené hypotézy a dotazníková otázka číslo 8.

Otázka číslo 8: Myslíte si, že je nabídka volnočasových pohybových aktivit ve Vašem okolí vyrovnaná jak pro dívky, tak pro chlapce?

Obrázek 15. Vyrovnanost aktivit

Odpověď „ano“ zvolili respondenti v 19 případech, což je 31 %. Nejvyšší počet respondentů zvolil variantu „spíše ano“. Bylo jich 24 tedy 39 %. Odpověď „spíše ne“ byla v dotazníku zastoupena v 15 případech, tedy ve 24 %. Pouhých 6 respondentů odpovědělo, že nabídka vyvážená není. Tato skupina tvoří 6 %

6.2 Interpretace hypotéz

Hypotéza 1: Cílem je zjistit, zda má pohlaví vliv na možnosti volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku.

IH₀ Chlapci mají stejné možnosti volnočasových pohybových aktivit jako děvčata.

IH₁ Chlapci mají menší možnosti volnočasových pohybových aktivit než děvčata.

K vyhodnocení hypotéz jsem použila test nezávislosti chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. U druhé hypotézy jsem použila test nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku.

Vypočítaná hodnota χ^2 , která je ukazatelem rozdílu mezi skutečností a vyslovenou nulovou hypotézou, se rovná 4,15. Stupeň volnosti f je vypočítán jako 3, takže při hladině významnosti 0,05 je kritická hodnota testového kritéria rovna 7, 815. Z hodnot tedy vyplývá, že nulovou hypotézu nemůžeme odmítnout.

Hypotéza 2 Cílem je zjistit, zda má místo bydliště vliv na možnosti volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku.

$2H_0$ Děti z vesnice mají stejné možnosti volnočasových pohybových aktivit jako děti z města.

$1H_1$ Děti z vesnice mají menší možnost pohybových aktivit než děti z města.

Druhá hypotéza byla počítána obdobně jako první, s výjimkou hladiny významnosti, která činila 0,01 z důvodu použití čtyřpolní tabulky.

Vypočítaná hodnota χ^2 se rovná 0,011, stupeň volnosti $f = 1$, tudíž při hladině významnosti 0,01 je kritická hodnota testového kritéria rovna 6,635. Z hodnot tedy vyplývá, že nulovou hypotézu nemůžeme odmítnout.

Tabulka 5. Shrnutí hypotéz

	Hypotéza 1	Hypotéza 2
Vypočítaná hodnota χ^2	4,15	0,011
Stupeň volnosti	3	1
Hladina významnosti	0,05	0,01
Kritická hodnota testového kritéria	7,815	6,635

Z tabulky 5., je zřejmé, že v obou případech nemůžeme odmítnout nulovou hypotézu. Dá se tedy říci, že chlapci na Valašskoklobucku mají stejné možnosti volnočasových pohybových aktivit jako děvčata, a také, že děti z okolních vesnic mají stejné možnosti pohybových aktivit jako děti z města.

6.3 Závěr výzkumu a doporučení pro praxi

Tabulka 6. přehledně znázorňuje, jaké volnočasové pohybové aktivity nabízí Valašskoklobucký region dětem předškolního věku. V tabulce jsou uvedeny jak organizace, které je pořádají a jejich konkrétní nabídka, tak také neorganizované alternativy, které mohou rodiny v tomto regionu využívat.

Tabulka 6. Možnosti trávení volného času na Valašskoklobucku

	Valašské Klobouky	Lipina	Mirošov	Smolina	Tichov	Poteč
Organizace	DDM					
	Sokol					
	RC Kaštánek	x	Hasiči	x	x	x
	Kosenka					
	ZUŠ					
	TJ Spartak					
Volnočasové aktivity	Aerobik					
	Folklorní kroužek Malušata					
	Diskotance					
	Cvičení rodičů s dětmi					
	Zlatá brána	x	Mladý Hasič	x	x	x
	Vapity					
	Hudebně pohybové činnosti					
	Přípravka florbal					
	Přípravka fotbal					
Tělocvična, hala, hřiště za poplatek	Sportovní hala u Gymnázia					
	Tělocvična Základní škola	x	x	x	x	Tenisové kurty
	Tělocvična Sokol					
	Sportovní ovál + tenisové kurty					
Ekopark	1 x	x	x	x	x	x
Hřiště volně přístupné bez prolézaček	x	1 x	1 x	1 x	1 x	1 x
Hřiště volně přístupné s prolézačkami	5 x	x	1 x	1 x	x	x

x = žádné

1x = počet kolikrát se objevuje v dané obci/městi

Mezi subjekty pořádající volnočasové pohybové aktivity pro děti předškolního věku patří: **Dům dětí a mládeže** (pořádá aerobik, folklorní kroužek Malušata a cvičení rodičů s dětmi). Tuto organizaci navštěvuje 13 dětí z Valašských Klobouk a stejný počet dětí z okolních vesnic. **Rodinné centrum Kaštánek** pořádá pro předškoláky tzv. Zlatou bránu. Rodinné centrum Kaštánek navštěvuje 6 dětí z Valašských Klobouk a 2 děti z okolních vesnic. Přípravku v dnešní době moderního florbalu pořádá **Sokol** ve Valašských Kloboukách. Navštěvují ji 2 děti z tohoto města. **Základní umělecká škola** pořádá pro předškolní děti tanečně pohybové činnosti, které navštěvuje 1 dítě z Valašských Klobouk a 2 děti z okolních vesnic. Na předškoláky nezapomněl ani **fotbalový klub** z Valašských Klobouk, který organizuje fotbalovou přípravku. Navštěvuje ji 6 chlapců z tohoto města. Také sdružení **Kosenka** pořádá volnočasovou pohybovou aktivitu pro děti předškolního věku. Z dotazovaných respondentů ovšem žádný nevedl, že by jeho dítě navštěvovalo kroužek Vapity.

Celkem 36 respondentů by ocenilo, kdyby volnočasové pohybové aktivity pořádala také Mateřská škola Valašské Klobouky.

Zatímco je 85 % dotazovaných spokojeno s vedením volnočasové aktivity, 15 %, tedy 5 respondentů spokojeno není. Vzhledem k tomu, že všichni tito respondenti poukazovali na špatné vedení kroužku v Domě dětí a mládeže, mělo by se jeho vedení nad tímto výsledkem zamyslet.

Děti oslovených rodičů volnočasové pohybové aktivity navštěvují nejčastěji z toho důvodu, že si to samy přejí. Jedná se o a to 21 dětí. 30 % rodičů si přeje, aby mělo jejich dítě pravidelný pohyb. 11 oslovených rodičů si z nabídky volnočasových pohybových aktivit nevybralo žádnou, která by je zaujala, a proto jejich dítě nenavštěvuje žádný kroužek.

Mezi neorganizované možnosti pohybového vyžití patří fotbalová hřiště, nejrůznější prolézačky, sportovní haly a tenisové kurty. V tabulce nebyly zmíněny aktivity typu výletů a výšlapů, které zvládnou i děti. Procházky přírodou, jízda na kole či kolečkových bruslích atd. však také neodmyslitelně patří k pohybovým aktivitám.

Domnívala jsem se, že nabídka organizovaných volnočasových pohybových aktivit v regionu bude bohatší pro děvčata. Stanovila jsem si však hypotézu, která toto nepotvrdila a zjistila, že má domněnka byla mylná.

Z tabulky 6. je patrné, že největší počet organizovaných i neorganizovaných možností pohybových aktivit mají děti přímo z Valašských Klobouk. K dispozici je jim eko-park, velké

množství hřišť s prolézačkami, tenisové kurty i sportovní hala. Sezonně se dá využívat také koupaliště nebo lyžařský vlek. Ačkoli se tyto možnosti jeví jako bohaté, celých 58 % respondentů se domnívá, že tomu tak není a výběr je nedostatečný. Příčinou může být i to, že rodiny spoléhají pouze na pohybové aktivity, které jsou organizovány někým jiným a zapomínají na to, že by k pohybu měli děti motivovat především oni sami.

O něco nevýhodnější podmínky mají děti, které bydlí v okolních vesnicích. Pouze jedna z vesnic, a to Mirošov nezapomněla na své „malé občany“ a pořádá pro ně volnočasovou aktivitu Mladý hasič. V ostatních obcích jsou volně přístupná hřiště a prolézačky, kde si mohou děti chodit hrát, nicméně v těchto případech se nejedná o organizované pohybové aktivity.

Velký počet dotazovaných respondentů z okolních vesnic do Valašských Klobouk za volnočasovou pohybovou aktivitou s dětmi dojíždí. Ve 2 případech však rodiče uvedli, že volnočasové pohybové aktivity nenavštěvují právě z toho důvodu, že by za nimi museli cestovat.

U dotazovaných z okolních vesnic si 57 % rodičů myslí, že jejich děti nemají dostatečný výběr volnočasových pohybových aktivit.

Z tabulky 6. se dá vyčíst, že místo bydliště hraje v možnostech volnočasových aktivit zásadní roli. Toto tvrzení je však následně vyvráceno stanovenou hypotézou.

Velký počet respondentů je ochotno do pohybové aktivity svých dětí investovat neomezené množství peněz. Tato odpověď se v dotazníku objevila hned v 15 případech. V 17 případech jsou rodiče ochotni investovat do dětí pololetně až 1000 Kč, ve 40 případech 500 Kč.

Po zhodnocení výzkumu jsem byla překvapena především dvěma skutečnostmi. V první řadě faktem, že většina rodičů považuje nabídku volnočasových pohybových aktivit pro předškoláky na Valašskoklobucku za nedostatečnou. Ačkoli i já sdílím stejný názor, překvapilo mě, že je v této oblasti nespokojenost rodičů až tak vysoká (58 %). Dalším překvapením pro mě byla skutečnost, že řada rodičů se pohybovým aktivitám věnuje společně se svými dětmi. Domnívám se, že toto je velmi pozitivní zjištění. Pokud tyto dva výsledky spojím v jeden závěr, je podle mého názoru evidentní, že rodiče o aktivity pro své děti zájem mají a sami se je snaží motivovat. Na druhou stranu jim nejsou poskytnuty dostatečné podmínky, které by je v tom podporovaly.

Podle mého názoru by měl být tento výzkum apelem na organizace, které se ho účastnily, ale také na město Valašské Klobouky a jeho okolní obce, které by pro pohybovou aktivitu předškoláků mohly udělat více. Ve vesnicích by to mohlo být provozování alespoň jednoho kroužku týdně. Tento by mohli navštěvovat jak chlapci, tak dívky – mohlo by tedy jít např. o hraní míčových her apod. V případě Valašských Klobouk bych se zaměřila na Dům dětí a mládeže, který, ačkoli pohybové aktivity nabízí, má evidentně problém v jejich vedení. Domnívám se, že vymýcením tohoto problému by dosáhl spokojenějších klientů a tím i většího množství předškoláků, které by sem rodiče za účelem aktivity přihlásili.

Ani město Valašské Klobouky ani žádná z obcí by tedy neměly zapomínat na své „občánky“ z řad předškoláků. Nabídnou-li jim pestrou škálu pohybových volnočasových aktivit a aktivit obecně, nabídnou jim zároveň nejúčinnější prevenci pozdější kriminality, výtržnictví a především laxnosti. Společně s rodiči se tak možná právě ony budou částečně podílet na výchově uvědomělých lidí a občanů.

ZÁVĚR

Téma této bakalářské práce znělo: „*Možnosti využívání volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku*“. Jak název napovídá, zaměřila jsem se na pohybové aktivity, jimiž se děti z oblasti Valašskoklobucka baví, respektive mají možnost bavit ve svém volném čase.

První část práce měla teoretickou náplň. Spočívala v definování, vysvětlení a rozčlenění všech pojmů, s nimiž jsem následně pracovala v druhé části práce, tedy praktické. V teoretické části jsem se nejdříve zaměřila na samotné vysvětlení pojmu volný čas, přičemž jsem využila literární zdroje od různých autorů a navzájem je porovnávala. Následně jsem se zaměřila na specifikaci volného času u dětí předškolního věku. Vymezila jsem determinanty, které mohou tento volný čas ovlivňovat, a zároveň jsem představila jednotlivé funkce, které volný čas má. V následující kapitole jsem uvedla existující typy center volného času a popsala je. Následně jsem se zaměřila na zvláštnosti, které jsou pro pohyb dětí v předškolním věku charakteristické, přičemž jsem na základě odborné literatury popsala anatomické a fyziologické odlišnosti typické pro takto staré děti. Poslední část teoretické části cílila přímo na oblast Valašskoklobucka. Nejdříve jsem zde daný kraj popsala a vymezila obce, jimiž se budu v práci dále zabývat. Následně jsem představila samotné organizace pro volný čas dětí předškolního věku, které sídlí ve Valašských Kloboukách nebo v těchto vesnicích.

Po teoretické části následovala část praktická. Cíl mého výzkumu nese již samotný název bakalářské práce. V úvodu praktické části práce jsem si stanovila cíle vlastního výzkumu. Následně jsem si položila několik výzkumných otázek a připravila dvě hypotézy, které se měly v závěru šetření ukázat jako správné nebo mylné. Následovalo určení výzkumné metody, v mém případě dotazníku, který pracoval převážně s uzavřenými, méně pak polouzavřenými otázkami. Před realizací samotného výzkumu jsem definovala výzkumný soubor, jímž byli rodiče předškoláků žijících přímo ve Valašských Kloboukách nebo v okolních obcích. Výzkum jako takový spočíval ve vyplňování dotazníků ze strany účastníků a mého následného vyhodnocení. Závěry, k nimž jsem dospěla, jsem seskupila do kapitoly Závěr výzkumu a doporučení, přičemž jsem zde vyjádřila také vlastní názor na výsledky výzkumu a navrhla možná řešení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. FRÖMEL, Karel, NOVOSAD, Jiří a SVOZIL, Zbyněk. *Pohybová aktivita a sportovní zájmy mládeže*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999. ISBN 80-7067-945-X.
2. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
3. HAVLÍČEK, Bedřich. *Sborníček materiálů a studií k regionální vlastivědě jižního Valaška: Vlastivědné kapitoly z Valašskokloboucka*. 2. vyd. Valašské Klobouky: městské muzeum Valašské Klobouky, 1964. ISBN neuvedeno.
4. HAVLÍČKOVÁ, Ladislava. *Biologie dítěte: rané fáze lidské ontogeneze*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-644-9.
5. HOFBAUER, Břetislav a Jiřina PÁVKOVÁ. BEDŘICH HÁJEK. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
6. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
7. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4
8. KALMAN, Michal, HAMŘÍK, Zdeněk a PAVELKA, Jan. *Podpora pohybové aktivity: pro odbornou veřejnost*. Olomouc: ORE-institut, 2009. ISBN 978-80-254-5965-2.
9. MACHOVÁ, Jitka. *Biologie člověka pro učitele*. Praha: Karolinum. 2002. ISBN 80-7184-867-0.
10. MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-0870-1.
11. MIKLÁNKOVÁ, Ludmila. *Environmentální stimuly v pohybové aktivitě dětí předškolního věku*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-231-9.
12. MUŽÍK, Vladislav, ed. a SÜSS, Vladimír, ed. *Tělesná výchova a sport mládeže v 21. století*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity; č. 228. Řada tělovýchovná; č. 19. ISBN 978-80-210-4858-4.

13. ODEHNAL, Petr, *Z příběhů města Valašské Klobouky*. Valašské Klobouky: město Valašské Klobouky, 2005. ISBN neuvedeno.
14. PÁVKOVÁ, Jiřina, *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-711-6.
15. SIKMUND, Erik, *Pohybová aktivita dětí a jejich integrace prostřednictvím 60 pohybových her*. Olomouc: HANEX, 2007. ISBN 978-80-85783-74-2.
16. SPOUSTA, Vladimír et al. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita, 1996. ISBN 80-210-1274-9.
17. SVOBODA, Bohumil. *Pedagogika sportu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0156-7.
18. *Školství: školy a školská zařízení, školský zákon a vyhlášky, pedagogičtí pracovníci, vysoké školství, výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče: podle stavu k 15. 9. 2008*. Ostrava: Sagit, 2008, 464 s. ISBN 978-80-7208-698-6.
19. ZELINOVÁ, Milota. *Volný čas efektivně a tvorivo: Teória a prax výchovy mimo vyučovania*. Bratislava: IURA EDITION, 2012. ISBN 978-80-8078-479-9.

Internetové zdroje

20. Mapy.cz. *Mapy cz s. r. o.* [online]. 2011 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: http://www.mapy.cz/#x=18.032418&y=49.140365&z=12&d=muni_3099_1&t=s&q=vala%25C5%25A1sk%25C3%25A9%2520klobouky&qp=10.578697_48.397103_20.309006_51.032374_6
21. O nás - kdo je Kosenka. *ČSOP Kosenka* [online]. 2009 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.kosenka.cz/index.php>
22. O škole. *ZUŠ Valašské Klobouky* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://zus-valasskeklobouky.webnode.cz/o-skole/>
23. ODEHNAL, Petr. *Z historie Valašských Klobouk a jižního Valašska* [online]. Valašské Klobouky, 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.valasskeklobouky.cz/historie/d-1432/p1=1937>
24. Přehled plánovaných kroužků. *DDM Valašské Klobouky* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.ddmVK.cz/clanky/krouzky_-prihlaska.html
25. Rodinné centrum Kaštánek. *Rodinné centrum Kaštánek, o.s.* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.rc-kastanek.cz/clanky/o-nas.html>
26. SAVICKÝ, Vít. *Valašské Klobouky: Veřejná zpráva* [online]. 1996-2013 [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: http://mesta.obce.cz/obce_orp.asp?zujorp=585891

27. Současnost obce. *Tichov* [online]. 2008 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z:
<http://www.tichov.cz/o-obci/soucasnost-obce>
28. Vítejte na oficiálních stránkách obce Poteč. *Obec Poteč* [online]. 2009 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.potec.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj. a jiné

apod. a podobně

atd. a tak dále

tzv. tak zvaný

V. K. Valašské Klobouky

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Mapa Valašskoklobucka	29
Obrázek 2. Počet dětí	43
Obrázek 3. Pohlaví dětí.....	44
Obrázek 4. Věk dětí	45
Obrázek 5. Návštěvnost mateřské školy	45
Obrázek 6. Zajímání se o volnočasové aktivity	46
Obrázek 7. Volnočasové pohybové organizace	47
Obrázek 8. Důvody proč dítě nenavštěvuje volnočasovou pohybovou aktivitu.....	48
Obrázek 9. Důvody proč děti navštěvují pohybovou aktivitu	49
Obrázek 10. Investice do volnočasových pohybových aktivit.	50
Obrázek 11. Vedení volnočasové aktivity	51
Obrázek 12. Pozitivní odraz.....	52
Obrázek 13. Aktivní účast s dítětem na volnočasové pohybové aktivitě.	52
Obrázek 14. Zájem o volnočasové pohybové aktivity pořádané mateřskou školou.....	53
Obrázek 15. Vyrovnanost aktivit	54

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Průřez obcemi	31
Tabulka 2. Místo bydliště	43
Tabulka 3. Kolik dětí navštěvuje pohybovou aktivitu	47
Tabulka 4. Dostatečné množství pohybových aktivit?	50
Tabulka 5. Shrnutí hypotéz	55
Tabulka 6. Možnosti trávení volného času na Valašskoklobucku	56

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Vážení rodiče předškolních dětí, chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku. Jmenuji se Nikola Štefánková a jsem studentkou 3. ročníku oboru Učitelství pro mateřské školy na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma: Možnosti využívání volnočasových pohybových aktivit pro děti předškolního věku na Valašskoklobucku. Odpovědi jsou anonymní a budou použity pouze pro účely této práce. Předem děkuji za vyplnění. (Jeden dotazník = informace o jednom dítěti)

1. Bydlíte ve

- a) Valašských Kloboukách
- b) některé z okolních vesnic

2. Kolik máte dětí?

- a) jedno dítě
- b) dvě děti
- c) tři děti
- d) čtyři děti a více

3. Pohlaví Vašeho dítěte

- a) chlapec
- b) děvče

4. Věk Vašeho dítěte

- a) méně než 3
- b) 3
- c) 4
- d) 5
- e) 6-7

5. Navštěvuje Vaše dítě mateřskou školu?

- a) ano
- b) ne

6. Zajímáte se o volnočasové pohybové aktivity ve svém okolí?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

7. Nachází se podle Vás v místě Vašeho bydliště dostatečné množství volnočasových *pohybových* aktivit pro děti předškolního věku?

- a) ano
- b) ne

8. Myslíte si, že je nabídka volnočasových *pohybových* aktivit ve Vašem okolí vyrovnaná jak pro dívky, tak pro chlapce?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

9. Navštěvuje Vaše dítě nějakou volnočasovou *pohybovou* aktivitu?

- a) ano
- b) ne

10. Pokud ano, která organizace pořádá tuto aktivitu?

- a) Dům dětí a mládeže
- b) Sokol Valašské Klobouky
- c) Rodinné centrum Kaštánek
- d) Kosenka
- e) Základní umělecká škola
- f) TJ Spartak Valašské Klobouky
- g) jiná odpověď (jaká?)

11. Pokud ne, z jakého důvodu

- a) úzký výběr
- b) malá osvěta
- c) jsou finančně náročné
- d) jiný důvod (jaký?)

12. V případě, že Vaše dítě volnočasovou *pohybovou* aktivitu navštěvuje, jste spokojeni s jejím vedením?

- a) ano
- b) ne

13. V případě že Vaše dítě navštěvuje volnočasovou *pohybovou* aktivitu, z jakého je to důvodu?

- a) aby mělo pravidelný pohyb
- b) aby bylo mezi dětmi
- c) jsme v práci, je to pro nás forma „hlídání“
- d) dítě jeví zájem o tuto aktivitu
- e) nemáme zvláštní důvod

14. V případě že Vaše dítě navštěvuje volnočasovou *pohybovou* aktivitu, vidíte na něm pozitivní odraz? (lepší tělesná zdatnost, zlepšení hrubé motoriky, prevence proti obezitě aj.)

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

15. Kolik peněz jste ochotni investovat do volnočasových *pohybových* aktivit Vašich dětí pololetně?

- a) účastníme se pouze jednorázových akcí
- b) do 500
- c) do 1000
- d) nerozhoduje

16. Navštěvuje-li Vaše dítě volnočasovou *pohybovou* aktivitu, účastní se s ním aktivně některý z rodičů?

- a) ano
- b) ne

17. Ocenili byste, kdyby pořádala volnočasové *pohybové* aktivity také MŠ Valašské Klobouky?

- a) ano
- b) ne, nabídka v ostatních organizacích je dostačující